

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Ce e nou în legislația muncii

de Viktor Grișin

Problemele de astăzi ale agriculturii sovietice

de Ion Manu

(pag. 3-a)

Insulele cosmice

de ing. I. Suceveanu

(pag. 8-a)

Nobila misiune a presei sovietice

Acum câteva zile s-au încheiat lucrările primului Congres constitutiv al Uniunii zariştilor din U.R.S.S. Ele s-au desfășurat într-o atmosferă de înaltă principialitate partinică, caracteristică presei sovietice de la apariția ei. Lucrările Congresului au fost dominate de entuziasmul și hotărârea nestrămutată a tuturor participanților de a milita fără răgaz pentru întărirea continuă a rolului presei, radioului și televiziunii în lupta pentru construirea comunismului și pentru victoria păcii în lumea întreagă.

Presa sovietică continuă glorioasele tradiții ale „Iskrei”, ale ziarelor bolșevice „Vperiod”, „Proletarii”, „Pravda”. De la primii pași, presa sovietică a fost călăuzită îndeaproape de V. I. Lenin, care și-a consacrat o bună parte din activitatea sa practică și teoretică ziarelor de partid. Ideile leniniste despre presă, despre rolul ei în mișcarea revoluționară, continuă să se afle la baza întregii activități a presei sovietice, până în zilele noastre.

Datorită prezenței nemijlocite, vii și arzătoare în toate marile acțiuni ale partidului și ale poporului, presa sovietică este larg răspândită și prețuită conform cu marile ei merite. În Uniunea Sovietică apar astăzi 7.686 de ziare cu un tiraj global de peste 60 de milioane de exemplare. Tirajul anual al revistelor trece de 637 de milioane de exemplare. Anul trecut editurile sovietice au tipărit 63,6 mii titluri de cărți și broșuri într-un tiraj total de 1.103.000.000 exemplare. Iar dacă ținem seama de faptul că numărul aparatelor de radio existente în U.R.S.S. este de peste 50 de milioane și al televizoarelor de aproape 4 milioane, înțelegem ușor că ideile pentru care militează presa, radioul și televiziunea sovietică își găsesc cea mai largă răspândire în rindurile maselor largi de oameni ai muncii de la orașe și sate.

Lucrările celui dintâi Congres unional al zariştilor au stabilit dreptă sarcină principală pentru întreaga presă sovietică participarea activă la lupta pentru îndeplinirea cu succes a hotărârilor Congresului al XXI-lea al P.C.U.S. pentru victoria comunismului în Uniunea Sovietică. Luând cuvântul la recepția organizată de Uniunea zariştilor sovietici, tov. N. S. Hrușciov a acordat o înaltă apreciere locului pe care-l ocupă gazetarii sovietici în ansamblul vieții politice, economice și sociale a țării și le-a cerut să-și perfecționeze neîncetat măiestria profesională, pentru ca în felul acesta să sporească eficiența ideilor pentru care militează. „Forța partidului nostru — a spus N. S. Hrușciov cu acest prilej — constă în legătura indisolubilă cu masele. Forța presei noastre, sursa marii ei influențe constă în esența a ceea ce ea duce în mase. Iar esența — este politica leninistă a partidului nostru, ideile leniniste despre construcția socialismului și comunismului.”

În rezoluția adoptată de Congres se subliniază cu vigoare ideea că activitatea fiecărui ziarist sovietic este și trebuie să fie în continuare străbătută de partinitate profundă, de pasiune pentru victoria comunismului, pentru victoria politică partidului.

Presa sovietică, agitator și propagandist colectiv al hotărârilor P.C.U.S., va continua și în viitor să mobilizeze masele la lupta pentru îndeplinirea septenaliului înainte de termen, pentru introducerea rapidă a progresului tehnic în industrie și agricultură, pentru răspândirea experienței fruntașilor întrecerii socialiste, combătând rămășițele în urmă, spiritul de rutină și burocratismul. Presa sovietică a acordat și va continua să acorde o atenție tot mai mare problemelor educației comuniste, luptei împotriva rămășițelor capitalismului din conștiința oamenilor, pentru continuă afirmare a ideologiei marxist-leniniste. În această activitate, ziarele sovietice vor dezvolta mai departe mișcarea corespondenților muncitori și țărani, cheazăse a legăturilor nemijlocite cu preocupările și aspirațiile poporului. Presa sovietică desfășoară o activitate neobosită pentru întărirea legăturilor de prietenie frățească dintre Uniunea Sovietică și țările de democrație populară; ea își aduce o contribuție de preț la triumful principiilor coexistenței pașnice cu toate țările.

Congresul unional al zariştilor sovietici a fost o puternică manifestare a unei presei indisolubil legate de popor, a unei presei ce militează cu strălucire pentru comunism și pace, luptând fără concesii împotriva revizionismului, împotriva oportunismului și a tuturor manifestărilor ideologiei burgheze.

Înaltă prețuire pe care oamenii muncii din toată lumea o acordă presei sovietice este dovada cea mai concludentă a vitalității și triumfului ideilor marxism-leninismului, înscrise pe steagul ei de luptă.

VEAC NOU

Doi tineri căsătoriți: Nina și Boris Barkanov

Citiți în pagina 7-a reportajul: „Viața în doi începe în „Palatul fericirii”

Anul XV

20 NOIEMBRIE 1959

12 PAGINI, 1 LEU

46
(766)

„Literaturnaia gazeta“ ne-a adus o veste care iese din comun. O brigadă de scriitori sovietici a făcut un zbor în... Lună. Folosind cea mai nouă tehnică fotografică, desenatorii I. Ighin și I. Semenov au izbutit să obțină imagini clare ale membrilor brigăzii după aselenizare. Brigada era alcătuită din Ilya Ehrenburg, Serghei Mihalkov, Alexandr Tvardovski, Margarita Aligher, Rasul Gamzatov, Galina Nikolaeva, Stepan Șcipaciov, Vladimir Solouhin, Evgheni Evtușenko ș.a. Din spațiile până atunci moarte și tăcute, membrii brigăzii au transmis un număr de lunograme, pe care „Literaturnaia gazeta“ le-a publicat în paginile ei.

Ne îngăduim a aminti aici câteva din cele în versuri: „Luni noi“ de Tvardovski, „Corpul cereș“ de Șcipaciov,

**ЛИТЕРАТУРНАЯ
ГАЗЕТА**

„Logodnica nopții“ de Mirzo Tursun-Zade, „Despre mine și despre Lună“ de Evtușenko, „Nu vreau“ de Margarita Aligher și scurtele însemnări în proză dar de fel prozaice, ca „Ceasul piramidei Keops“ de Ilya Ehrenburg, „Vreau să plîng“ de Vasili Zaharenko, „Phobos, Deimos și eu“ de Alexandr Kazantsev, „Secerîș în marș“ de Galina Nikolaeva.

În „Ceasul piramidei Keops“, Ilya Ehrenburg istorisește niște întâmplări cu Luna.

„Cînd Somerset Maugham scria „Luna și doi bani jumate“ i-am făcut odată o vizită acasă. Am văzut Chianti și am vorbit despre poezie. „How do you do“ — mi-a șoptit scriitorul și eu am înțeles îndată ce vroia să spună.

Apoi, o altă întâlnire, la Marsilia, acum treizeci de ani. Într-o noapte întunecoasă, am văzut pe un pod o fată îmbrăcată sărăcăcios, care scruta încordată cerul violet. Pentru biata fată, o simplă midinetă, Luna era inaccesibilă. Așa încît, i-am oferit binoculul meu. Fata nu a spus „merci“. Avea un suflet curat și ochi încrezători, de culoarea violetelor. Se spune că Flaubert nu suporta parfumul de violete, în schimb Clemenceau cultiva floarea „Nu mă uita“...

Vechii egipteni negau existența Lunei. Dar viața s-a arătat mai puternică. Scriind „Lumina Lunei“, Maupassant i-a dezmințit pe popii care urlau sinistru la Lună, crămpoșindu-se cu dinții lor cariați de periferia istoriei. Pe vremea aceea Copernic, fiu de pescar, și deschisese drumul spre Lună. Tot ce părea departe devenise dintr-odată aproape.

Și-mi mai amintesc de o seară liniștită, la Valparaiso. Luna era acoperită de nori. „Dar n-are să dureze mult“ — mi-a încredințat Ramon Rodolfo Rodriguez, muncitor din port, lăta a șapte copii. Și a avut dreptate...

Cînd ceasul piramidei Keops va bate ora 12, ne vom întoarce pe Pămîntul nostru drag“ — a încheiat lunograma Ilya Ehrenburg.

La rîndul lui, Vasili Zaharenko povestește: „Atunci cînd, emoționat, ca un scriitor, am pus piciorul în Lună, am tresărit plăcut surprins. Îmi vine să plîng... Dar nu, am să plîng mai tîrziu. Dorese dureros de tare să gîndesc în imagini. Aș vrea să-mi vină în minte măcar cîteva imagini sau chiar una singură. Dar sînt așa de emoționat, încît nu pot să cuvîntez decît în simple creionări, fără să fac vreo legătură între ele“.

Imaginarul voiaj a stîrnit o avalanșă de fantezie, unor și imagini surprinzătoare. Ce-are să fie cînd, într-adevăr, cel dintîi scriitor va pune piciorul în Lună?

Sarcinile criticii de artă

În numărul pe octombrie, revista „Iskusstvo“ publică un articol despre sarcinile criticii de artă sovietice în clipa de față, din care extragem rîndurile ce urmează:

„Întemeiată pe temelia de neclintită a esteticii marxist-leniniste, critica de artă sovietică contribuie substanțial la dezvoltarea artei noastre pe calea realismului socialist, desfășoară o intensă activitate de propagandă și popularizare în mijlocul maselor...“

Cultura sovietică, arta care formează lumea spirituală a oamenilor sovietici

ИСКУССТВО

și îmbogățește tezaurul spiritual al întregii omeniri cu noi valori, se dezvoltă necontenit. În același timp cresc însă și exigențele... Ținînd seama de această împrejurare, critica de artă trebuie să studieze și să generalizeze profund, principal dezvoltarea artei moderne, să sprijine și să dezvolte tot ce e înaintat, progresist, să spună tot adevărul despre lipsurile care mai dăinuie, să dobîndească înlăturarea lor cît mai grabnică... Un critic inteligent, competent și atent este cel dintîi prieten al artistului, pe care-l ajută cu sfaturile lui atunci cînd creează, îi apreciază obiectiv lucrările, se bucură de succesele lui și-l îmbărbătează în caz de insucces. Criticul trebuie să fie mai puțin decît oricine un mentor. Dar el trebuie să fie uneori un educator care să aibă darul de a convinge; criticul nu trebuie să fie neapărat și artist, dar trebuie să iubească arta la fel de sincer și de mult ca orice artist, pentru ca aprecierea lui să fie utilă din punct de vedere profesional și întemeiată. Și în primul rînd criticul trebuie să cunoască

viața, să aibă un mare bagaj de observații, un orizont deajuns de larg spre a putea judeca o lucrare de artă nu numai ca un fapt izolat, ci ca o verigă în lanțul istoric de dezvoltare a artei, în perspectiva generală a dezvoltării vieții...“

Penru ridicarea criticii noastre de artă pe o treaptă nouă, mult mai înaltă, critica trebuie să fie cît mai aproape de viață, să fie mult mai activă, mai constructivă și mai vie. În centrul atenției criticii trebuie să stea cele mai actuale probleme de creație care preocupă cercurile artistice. Dintre aceste probleme, de cea mai mare însemnătate sînt aceea a temei actuale, ca principală orientare în activitatea măștrilor realismului socialist și problema înțelegerii juste a tradițiilor și inovației în legătură cu ivirea unor noi genuri de artă, a unor noi mijloace de expresie artistică...“

„Criticul este spectatorul cel mai pregătit, mai atent și mai receptiv... Dar profesionalismul lui nu rezidă numai în profunzimea, forța și precizia înțelegerii faptului de artă, ci și în priceperea de a-și analiza percepțiile și stările sufletești, de a le aprecia critic, de a trage concluzii din ele... Artă unui critic include și măiestria expunerii. Să nu uităm că criticul de artă este și publicist, scriitor sau conferențiar, adică un om care are legături cu cititorii sau auditorii. De aceea nu e lipsit de importanță dacă criticul stăpînește sau nu un limbaj viu, expresiv, un stil spiritual și flexibil... A scrie despre artă nu e același lucru cu a scrie o informație statistică sau un raport de serviciu. De aceea, deși critica este în primul rînd o preocupare strict științifică, ea este în același timp — într-o anumită măsură — și o artă“.

Leningrad: Podul Bankovski pe canalul Griboedov

Un concert la Filadelfia

Într-un număr recent, ziarul „New York Times“ a publicat o cronică elogioasă a criticului muzical Howard Taubman despre un concert dat de orchestra din Filadelfia — la care au asistat și compozitorii sovietici care se află în clipa de față în S.U.A.

„Chiar în timpul cînd „războiul rece“ era în toi — scrie Taubman — muzica sovietică înlătura barierele și pătrundea în țara noastră. Iar acum, cînd facem schimb de vizite la col mai înalt nivel, compozitorii și muzica lor înlătura barierele fizice și politice.“

Cinci compozitori și un critic muzical din Uniunea Sovietică au asistat la concertul dat la Academia de muzică, unde orchestra din Filadelfia a interpretat lucrări scrise de trei dintre compozitorii care ne vizitează. Oaspeții au vizitat Washingtonul, coasta apuseană și Louisville, iar acum pleacă spre New

The New York Times.

York și Boston. Cu prilejul concertului de la Filadelfia a fost interpretată pentru prima oară în America principala noutate cu care au venit.

Noua lucrare este concertul pentru violoncel de Dmitri Șostakovič, cel mai cunoscut compozitor rus, care, din lojă, a ascultat cu atenție încordată cum compatriotul lui — violoncelistul Mstislav Rostropovič — i-a interpretat lucrarea, împreună cu orchestra din Filadelfia, dirijată de Eugene Ormandy.

În afară de concertul lui D. Șostakovič, au mai fost prezentate lucrări ale altor doi oaspeți și anume: uvertura la opera „Colas Breugnon“ de Dmitri Kabalevski și simfonia Nr. 1 de Tihon Hrennikov.

...În sala de concert a acestei vechi Academii muzicale, care a văzut multe în cursul existenței ei — era o mare animație. Oricine a participat de multe ori la concertele simfonice de vineri dimineața și-a putut da seama că publicul de la acest concert era neobișnuit de emoționat. Auditoriul a aplaudat cu entuziasm toate lucrările executate, iar atunci cînd Ormandy i-a prezentat pe oaspeții și pe compozitorii americani, în sală au izbucnit ropote de aplauze.

Era tipică această comportare? Dacă da, atunci reputația de oraș adormit pe care o are Filadelfia este o calomnie. Un observator încercat, însă, ar spune mai degrabă că nu era un fenomen caracteristic. De obicei concertele de vineri dimineața se remarcă la Filadelfia prin faptul că publicul păstrează o tăcere absolută, de altfel ca și la concertele din alte orașe. Acesta, însă, a fost un spectacol deosebit și părea că un curent electric străbătuse sala.

Nimeni n-a părăsit sala înaintea ultimului acord din concertul lui Șostakovič... Ar fi trebuit să dai dovadă de o totală nepăsare față de energia impetuoasă dovedită de solist și de orchestra pentru ca să poți pleca în mijlocul ultimei părți a concertului. Partea aceea și-a scrisă de compozitor într-un stil impetuos. Rostropovič a cîntat ca un diavol, iar orchestra, dirijată de Ormandy, a interpretat strălucit finalul scris într-un ritm avîntat... Rostropovič, care a mai fost în S.U.A. acum cîteva ani și-a dat toată măsura talentului lui, a dovedit o tehnică remarcabilă. Și de data asta a interpretat cu o mare măiestrie... Uvertura lui Kabalevski, o bucată veselă și îndrăzneată, a fost executată strălucit. Simfonia lui Hrennikov, scrisă în spiritul tradiției ruse din sec. XIX, a răsunit cu o mare forță.

Într-un cuvînt, a fost un concert a-greabil. Compozitorii și publicul au fost fericiți. Ormandy i-a îmbrățișat pe Kabalevski, Hrennikov și Șostakovič.

● Editura pentru literatură străină din Moscova a publicat un volum de povestiri de Christian Pineau. Pe lângă că îmbogățește cunoștințele cititorilor despre literatura contemporană franceză pentru copii și tineret, această carte aruncă o nouă lumină și asupra activității foarte diverse a autorului, care era cunoscut numai ca fruntaș politic — lider al partidului socialist și fost ministru de Externe al Franței.

● Pe cheiul Crimei din Moscova, în fața Parcului A. M. Gorki, se va înălța o clădire monumentală care va adăposti Galeriele de artă ale U.R.S.S.

Noua clădire, care va avea trei etaje, va fi una din cele mai mari construcții arhitectonice ale capitalei sovietice. Ultimele două etaje vor cuprinde 150 de săli de expoziție cu o suprafață totală de aproximativ 19.000 de metri pătrați și o capacitate de 7.000 de vizitatori.

Galeriile vor avea șase secții: arta rusă veche, pictura și sculptura din secolul XVIII și începutul secolului XIX, pictura din cea de a doua jumătate a secolului XIX, pictura de la sfîrșitul secolului XIX și începutul secolului XX, arta sovietică și expoziții periodice.

La etajul întii vor fi amenajate depozite pentru lucrările de pictură, sculptură și grafică, o bibliotecă cu sală de lectură, ateliere pentru restaurarea lucrărilor, o sală de conferințe cu 500 de locuri, o fototecă, laboratoare, birouri pentru colaboratorii științifici. Construcția Galerieilor va începe în anul 1960.

● Muzeul „P. I. Ceaikovski“ din Klin s-a îmbogățit cu un dar primit de la compozitorul Soloviov-Sedoi. Este vorba de o partitură-manuscris a lui Ceaikovski, cu o originală melodie populară. S-a stabilit că această temă muzicală, întrucîtva modificată, a fost folosită de compozitor la dansurile din actul întii al operei „Mazepa“. Muzicologul V. Protopopov, un cercetător al operei lui Ceaikovski, crede că partitura ar fi o foaie dintr-un caiet de note al compozitorului, care n-a fost descoperit pînă acum.

● Antonina Kopteieva, autoarea cunoscutului roman „Ivan Ivanovici“, a implinit cincizeci de ani. Cu acest prilej scriitoarea a fost decorată cu ordinul Steagul Roșu al Muncii.

● Recent, în editura „Sovetski Pisatel“ a apărut un volum de schițe ale cunoscutului umorist sovietic Leonid Lenci. Volumul înmănușiază cele mai bune lucrări scrise de Lenci în ultimul sfert de veac.

● La invitația Institutului pentru relații culturale Uruguay-U.R.S.S., la Montevideo a sosit o delegație culturală sovietică alcătuită din acad. A. I. Miasnikov, poetul Semion Kirsanov și B. Grigorian, președintele Asociației armenice pentru relații culturale cu străinătatea. Delegația va participa la luna prieteniei uruguayano-sovietice.

venac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

Redacția și administrația: București, Str. Ion Ghica, 5 telefon 13.03.10.

ABONAMENTE:

pe 3 luni 10 lei; pe 6 luni 20 lei; pe un an 40 lei.

Ce e nou în legislația muncii

Proiectul Principiilor de legislație a muncii, elaborat de Consiliul Central al sindicatelor sovietice și aprobat de guvernul sovietic, a fost examinat de către comisiile pentru proiecte de legi de pe lângă Sovietul Ununii și Sovietul Naționalităților, care l-au dat publicității în vederea unei ample dezbateri. Apoi, proiectul va fi supus studiului și aprobării Sovietului Suprem al U.R.S.S.

Reproducem mai jos, cu unele prescurtări, articolul publicat în legătură cu această problemă de Viktor Grișin, președintele Consiliului Central al sindicatelor din U.R.S.S.

În Uniunea Sovietică adevărata libertate a muncii, cu alte cuvinte libertatea de a munci fără a fi exploatat și fără a cunoaște șomajul, utilizând din plin capacitatea creatoare, este consfințită prin lege. Decretul care a stabilit ziua de muncă de opt ore a fost unul din primele acte legislative ale statului sovietic. Acest drept, la care muncitorii visaseră timp de secole și pentru care purtaseră atâtea lupte căpata, astfel, caracter de lege. Primul cod sovietic al muncii a fost adoptat în decembrie 1918.

De-atunci s-au scurs mai bine de patruzeci de ani. Proiectul Principiilor de legislație a muncii pentru Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste și republicile unionale reflectă spiritul epocii noastre, epoca construirii desfășurate a comunismului.

Clauzele proiectului corespund în întregime măsurilor luate în ultimii ani de Partidul Comunist: reorganizarea conducerii economiei naționale, lărgirea drepturilor organelor de stat locale, democratizarea tot mai accentuată a tuturor domeniilor vieții noastre, creșterea rolului organizațiilor obștești, în primul rând a sindicatelor, în viața statului, în construcția economică și culturală.

Comparând proiectul cu codurile muncii actualmente aflate în vigoare în republicile unionale constatăm că el cuprinde o serie de articole noi, foarte importante, care sporesc drepturile muncitorilor, acordându-le noi avantaje.

Proiectul cuprinde, de pildă, noi articole referitoare la durata zilei de muncă. Aceste articole prevăd stabilirea timpului de muncă în întreprinderi și instituții la maximum șapte ore, săptămânul de lucru neputând să depășească 40 de ore. În unele sectoare, unde necesitățile producției vor permite, va fi introdusă săptămâna de lucru de cinci zile, cu două zile de odihnă. Durata zilei de muncă nu va depăși, în asemenea cazuri, opt ore, iar în ajunul repausului săptămânal și al sărbătorilor, cinci ore.

Nouă definiție a contractului de muncă, cu alte cuvinte a înțelegerii stabilite între muncitor și întreprindere, în virtutea căruia muncitorul se angajează să presteze o muncă, iar întreprinderea să-i plătească salariul și să-i asigure condițiile necesare îndeplinirii acestei munci are o importanță deosebită. Proiectul enumeră riguros cauzele care pot justifica desfacerea contractului. Și în acest domeniu drepturile muncitorilor au fost considerabil lărgite. Astfel, administrația nu va avea dreptul să ceară desfacerea contractului în cazul de absență de la lucru pentru motive de incapacitate temporară, decît după patru luni în loc de două, cum se proceda pînă acum.

Capitolul „Salarii, garanții și compensații” cuprinde și el o seamă de noi și importante articole menite să sprijine interesele muncitorilor.

În țara noastră, munca este puternic încurajată. Astfel, capitolul „Disciplina în muncă” cuprinde un articol special în legătură cu recompensele ce pot fi acordate muncitorilor și funcționarilor pentru realizări deosebite în muncă. În același capitol se află cuprinsă și indicația, foarte importantă, că administrația are dreptul, în caz de abateri de la disciplina muncii, să sezeze organizațiile obștești, în loc să recurgă direct la sancțiuni disciplinare. Această prevedere reflectă rolul tot mai important al colectivității în educarea membrilor ei.

Proiectul stabilește importante obligații care revin administrației întreprinderilor în domeniul salubrității și protecției muncii, al prevenirii traumatismelor și bolilor profesionale, al distribuirii gratuite de haine și încălțăminte, dispozitive de protecție, lapte ori alimente speciale pentru muncitori.

Noul capitol introdus în acest proiect privitor la „Pregătirea și ridicarea calificării profesionale a muncitorilor și funcționarilor”, oglindește importanța acordată progresului cultural și tehnic, legării mai stricte a școlii de viață, de producție. Învățămîntul profesional și tehnic, învățămîntul mediu și superior gratuit sînt una dintre cele mai mari cuceriri ale poporului nostru. Muncitorii și funcționarii care studiază în școlile serale vor beneficia de ziua sau de săptămîna de lucru redusă. Importante înlesniri sînt acordate de asemenea muncitorilor care își ridică calificarea ori își continuă studiile în școlile medii tehnice sau urmează cursurile serale ori prin corespondență ale institutelor de învățămînt superior.

În proiect a fost inclus un nou capitol special, intitulat „Controlul aplicării legislației muncii”. Capitolul prevede ca paralel cu organele de stat, controlul să fie efectuat de sindicate și de comisiile de inspecție tehnică și juridică ce sînt de acestea. Proiectul subliniază că cei care încalcă codul muncii, regulile de securitate și igienă profesională, care nu respectă angajamentele înscrise în contractul colectiv, ori cei care împiedică activitatea sindicatului sînt pasibili de pedepsele prevăzute de lege.

Un capitol din proiect este consacrat sindicatelor, rolului lor în educarea muncitorilor în spiritul atitudinii comuniste față de muncă, în spiritul răspunderii pentru îndeplinirea sarcinilor întreprinderii, în vederea ridicării nivelului lor de trai material și cultural. Sindicatele sovietice constituie pentru milioanele de oameni ai muncii o adevărată școală în care aceștia învață să conducă și să organizeze economia națională, o școală a comunismului. Ele reprezintă, în fața organelor de stat și economice, interesele muncitorilor și funcționarilor în domeniul producției, al activității culturale și al vieții de toate zilele.

La elaborarea proiectului s-a avut în vedere decretul aprobat de Sovietul Suprem al U.R.S.S. cu privire la „Drepturile comitetului sindical din întreprinderi”. El prevede importante garanții pentru drepturile muncitorilor și funcționarilor care participă activ la activitatea sindicală. Proiectul indică astfel că muncitorii aleși în conducerea organelor sindicale fără să fie scoși din producție, ca și responsabili sindicali, organizatorii de grupă și inspectorii sociali, care se ocupă de securitatea muncii, nu pot fi scoși sau transferați la o altă muncă fără aprobarea organizației sindicale respective.

Muncitor. pe ogoarele septenului

Problemele de astăzi ale agriculturii sovietice

În cursul anului trecut a fost strînsă în Uniunea Sovietică o recoltă record: 8,6 miliarde puduri de cereale. Anul acesta, condițiile climatice dintr-o serie de regiuni ale întinsei țări au fost neprielnice. Și totuși, și în acest an recolta globală de cereale depășește cu mult media recoltelor obținute în ultimii cinci ani; ea va fi una din cele mai mari recolte din întreaga istorie a agriculturii sovietice. Este încă o mărturie care arată în ce măsură a ajuns agricultura sovietică să slăbească înfrigurarea factorilor climatici, impunînd naturii voința omului.

Un rol important în avîntul general al agriculturii sovietice l-a jucat valorificarea pămînturilor întelenite. Acestea dau acum aproape două treimi din întreg volumul achizițiilor de cereale ale statului sovietic. Republici și ținuturi întregi se pot consacra altor ramuri ale agriculturii, mai potrivite cu solul și clima lor, făgăduind rezultate mai bune, cu mai puține cheltuieli de mijloace și de muncă. Anul acesta, statul sovietic n-a mai făcut achiziții de cereale în republici ca Tadjikistan, Turkmenistan, Gruzia, Armenia și în unele regiuni ale Republicii Federative Ruse. În republicile baltice nu s-au mai făcut achiziții de cereale încă din anul trecut. Mari succese a înregistrat și creșterea vitelor. Pînă la 20 octombrie, planul anual al achizițiilor de vite, ouă, lînă a fost îndeplinit, iar planul anual de achiziție a laptei va fi și el îndeplinit cu mult înainte de termen. În general față de 1953, volumul achizițiilor de produse ale economiei animale a crescut de peste două ori.

În aceste fapte, se oglesc rezultatele măsurilor luate de P.C.U.S. și de Guvernul sovietic după plenara C.C. al P.C.U.S. din septembrie 1953, care a deschis un nou și strălucit capitol în istoria agriculturii sovietice.

Dar oamenii sovietici sînt obișnuși să privească înainte, punîndu-și energia lor neisprăvită în slujba unor țeluri din ce în ce mai vaste. În domeniul agriculturii, planul septenal prevede sarcini de amănunte la fel de mari ca și în domeniul dezvoltării industriei. Recolta de cereale trebuie să ajungă în 1965 la 11 miliarde puduri. În domeniul creșterii vitelor, sarcinile sînt poate încă și mai complexe. În general, producția agricolă trebuie să crească, în cursul septenului cu 70 la sută. Iar această însemnată sporire a producției trebuie să fie obținută cu un număr ceva mai mic de lucrători decît cel folosit azi. Agricultura sovietică nu este numai un izvor de produse alimentare și de materii prime pentru industria bunurilor de consum, ci și un izvor de brațe de muncă pentru celelalte ramuri ale economiei naționale.

Toate acestea explică de ce se pune cu atîtă acuitate problema creșterii productivității muncii în agricultură. Într-adevăr, planul septenal prevede ca în sovhozuri productivitatea muncii să crească cu 60—65 la sută, iar în colhozuri să se dubleze.

Nu mai orînduirea socialistă poate să asigure o atît de mare creștere a productivității muncii, într-un timp atît de scurt, pornind de la un nivel înalt. În anii puterii sovietice, greutatea specifică a celor ocupați în agricultură față de ansamblul populației a scăzut de două ori. În timp ce volumul global al producției a crescut de cîteva ori, Productivitatea muncii lucrătorilor din agricultura sovietică a crescut, în consecință, față de 1913, de patru ori.

Într-un ritm extrem de rapid a crescut productivitatea muncii în agricultura sovietică după plenara din septembrie 1953. În cei cinci ani care au urmat după acea plenară (1954—1958), productivitatea muncii a crescut față de perioada celor cinci ani anteriori (1949—1953) cu 47 la sută în colhozuri și cu 36 la sută în sovhozuri.

Plenara C.C. al P.C.U.S. convocată pentru ultima decadă a lunii decembrie va examina progresele obținute în direcția aplicării directivelor cu privire la dezvoltarea agriculturii date de Congresul al XXI-lea al P.C.U.S., care a subliniat că „în momentul actual în agricultură, ca și în toate ramurile economiei naționale, pe primul plan sînt puse problemele creșterii productivității muncii, a reducerii cheltuielilor de muncă și mijloace la unitatea de produs...”.

Orcînea de zi a acestui plenar a fost anunțată încă în discursul de închidere a plenarei precedente, cea din iunie, rostit de Nikita Sergheevici Hrușciov. De atunci, în paginile ziarelor și revistelor sovietice se desfășoară o discuție vie, susținută, bogată în sugestii și propuneri prețioase, cu privire la problemele enunțate.

O mare parte din părerile exprimate se referă la necesitatea mecanizării complexe a muncilor agricole atît în domeniul culturilor cerealiere, cît și în domeniul creșterii vitelor. Unele munci, ca de pildă, aratul și semănatul au ajuns să fie mecanizate aproape complet, altele, ca strînsul recoltelor cerealiere sînt mecanizate în proporție de 92 la sută, iar o a treia categorie sînt mecanizate în proporții mai mici. Mecanizarea complexă îmbunătățește însă radical folosirea mașinilor și înlătură complet folosirea muncii manuale. Cele peste 1 milion de tractoare, ce e aproximativ 400 mil de combine și celelalte mașini și utilaje cu care va fi înzestrată agricultura sovietică în cursul septenului, vor îngădui să se generalizeze mecanizarea complexă a muncilor agricole. O strălucită ilustrare a posibilităților pe care le deschide mecanizarea complexă o constituie experiența mecanizatorilor fruntași. Numele unor mecanizatori ca Manukovski, ca Ghitalov sînt bine cunoscute în Uniunea Sovietică. Ei au arătat, în mod practic, prin experiență, ce rezultate minunate pot fi obținute pe suprafețe mari, cu cheltuieli relativ mici, cu excluderea muncilor manuale, mulțumită mecanizării complexe. În R. S. S. Ucraineană, în R. S. S. Moldovenească, în Kirghizia și în aite republici cultura porumbului, a țoarei soarelui și a altor prășitoare, fără folosirea muncii manuale, a luat un caracter de masă. Din toate colțurile Uniunii Sovietice se anunță folosirea unor metode înaintate ca cultivarea de către un singur lucrător, cu mijloacele puse la îndemînă de mecanizarea complexă, a 100 de hectare porumb, a 40 hectare sfeclă de zahăr, a 25 hectare bumbac.

O a doua serie de propuneri și păreri se referă la folosirea cît mai rațională a marilor mijloace financiare ce vor fi investite în cursul septenului în agricultura sovietică. Aceste mijloace se vor ridica la uriașă sumă de 500 de miliarde de ruble, din care investițiile statului vor reprezenta aproximativ 150 de miliarde ruble. Grija de a se cheltui fiecare rublă în chip cît mai eficient, de a se calcula creșterea economatată a producției la fiecare rublă investită, răzbate din toate părerile și propunerile exprimate.

În slujba măririi eficacității investițiilor sînt puse și planurile de perspectivă întocmite de fiecare colhoz și sovhoz. În planurile de perspectivă sînt calculate cu minuțiozitate cheltuielile de muncă în oameni-zile, și în unele cazuri, și în oameni-ore la chintalul de produse. De pildă, colhozul „Zorile comunismului” din regiunea Voronej a planificat pentru anul 1965 scăderea cheltuielilor de muncă pentru un chintal de cereale la 0,20 oameni-zile, față de 0,79 oameni-zile în 1958, iar pentru o sută de litri de lapte la 0,58 oameni-zile față de 3,15 oameni-zile cît s-au cheltuit în 1958.

Mișcarea raționalizatorilor și inventatorilor a luat și în agricultura sovietică un mare avînt. Inițiativa lucrătorilor din agricultură deschide drum larg progresului tehnic. Fostul tractorist din sovhozul „Irtișki” din regiunea Pavlodov, I. G. Loghinov, constructorul tractorului automat, are mulți imitatori.

În centrul întregii discuții stau însă problemele organizatorice. Ridicarea colhozurilor încă ramase în urmă la nivelul celor înaintate este una din principalele rezerve ale creșterii producției agricole, ale creșterii productivității muncii în agricultură. În dezbaterile plenarei din decembrie a C.C. al P.C.U.S. indicația lui Nikita Sergheevici Hrușciov asupra însemnătății hotărîtoare a muncii organizatorice pentru viitoarea dezvoltare a agriculturii sovietice va ocupa, desigur, un loc de prim plan.

Ion Manu

TREI PIESE SOVIETICE

„In numele Revoluției“ de Mihail Șatrov (la Teatrul Armatei)

Dramaturgia sovietică reprezentată în ultimii ani pe scenele noastre i-a înlesnit spectatorului român cunoașterea, pe calea artei, a unor variate aspecte ale luptei maselor populare din Rusia pentru victoria revoluției socialiste, luptă în cadrul căreia conștiința omului simplu din popor s-a ridicat pînă la înțelegerea sensului adînc al transformării revoluționare a societății, omul simplu devenind el însuși luptător pe frontul revoluției și conducător al maselor din rîndurile cărora s-a ridicat. Piesa lui Mihail Șatrov „In numele Revoluției” aduce în scenă un aspect cu totul inedit al anilor de luptă grea, care au urmat furiuosului Octombrie Roșu. Este vorba în această piesă de destinele unor copii, Vasia, Petka și lașka, rămași orfani de pe urma războiului și a luptelor interne, deveniți eroi ai unor întâmplări pline de adînci semnificații. Urmărind peripețiile micilor săi eroi pe care nu se sfiește să-i pună față în față cu marele Lenin, al cărui umanism se dezvăluie astfel în mod nemijlocit, M. Șatrov a fîntit și a izbutit să adreseze spectatorilor de azi o fierbinte chemare către continuarea tradiției de luptă eroică a înaintașilor. Leit — motivul piesei: „In numele Revoluției, adu-ți aminte!” este întărit în final de cuvintele rostite de Lenin, ca un apel adresat tinerilor (și nu numai tinerilor) spectatori de azi: „In numele Revoluției, adu-ți aminte...! Nu! Nu! Vor uita numai oamenii de nimic, cei mici și meschini. Dar ei, acei pentru care trăim noi, nu vor uita... Nu, nu vor uita. Fiindcă a uita înseamnă a trăda!”

Acest apel răsună cu convingere în spectacolul Teatrului Armatei, pus în scenă de tînărul regizor Andrei Brădeanu. Regizorul a lucrat cu sîrguință cu actorii pentru deslușirea sensurilor piesei, dînd o deosebită atenție citorva dintre personaje. Dar el și-a creat singur unele dificultăți care în actuala distribuție greu ar putea fi depășite. Oricît de mult ar fi lucrat cu cei doi copii-interpreți, regizorul ar fi putut să-i aducă cu greu la un nivel care să depășească diletantismul. Copiii în scenă farmecă deobicei prin autenticitatea și prospețimea lor naturală, atrăgînd din partea publicului zîmbete de simpatie și exclamații de surpriză și duiosie; vai, ce drăguț! Dar ei conving mai puțin de autenticitatea personajelor, mai ales atunci cînd au de dus în spate roluri de mare întindere, care cer suflu și tehnică actoricească. Este tocmai cazul spectacolului de la Teatrul Armatei, unde micii interpreți — Răzvan Ștefănescu (Barbu Șerban) și Sandu Constantin — au încintat prin drăgălășenia lor naturală, făcînd însă să se piardă o parte a sensului replicilor, și făcîndu-și personajele (Vasia și Petia) mai mici chiar decît le-a indicat autorul. Mariana Oprescu la rîndul ei a creat un lașka mai copil și mai ștergar decît l-a vrut autorul, oprindu-se la pitorescul personajului, fără a-i pătrunde și poezia gravă. Nereușit este și decorul, aparținînd tot regizorului, care n-a izbutit să sugereze decît în parte atmosfera specifică timpului și locului acțiunii.

Sînt în spectacol și reușite, care constituie premisele unor îmbunătățiri viitoare, dacă regizorul și interpreții nu se vor mulțumi cu ceea ce au realizat pînă acum. E merituoasă încercarea lui Vasile Nițulescu de a realiza chipul scenic al lui Lenin și cred că actorul are posibilitatea, cu ceva mai multă muncă, să-și desăvîrșească personajul, dînd consistență conturului schițat. Val Săndulescu a creat o imagine veridică a lui Felix Dzerjinski, iar Ion Punea a realizat cu măsură, în mod realist, figura trădătorului larțev. Utile sînt de asemenea contribuțiile unor actori ca Sandina Stan (în dublu rol, precepea și bogătașa Kaminskaia), Gh. Cîmpeanu (Golubev), Sabin Făgărășanu (Senia), Geo Maican (Romanovski) etc. Spectacolul este așadar pe o cale bună, pe care ar fi păcat să nu se meargă mai departe, spre desăvîrșire. Piesa merită o punere în scenă care să-i descopere toate însușirile, valorificîndu-i din plin ideea de bază.

„Nila“ de A. Salinski (la Teatrul Tineretului)

Eroismul se poate manifesta în diverse feluri. Pe front, eroul luptă cu arma în mînă, înfruntîndu-l pe dușman în chip deschis, direct. În spatele frontului este nevoie uneori de tot atîta eroism și de metode de luptă care, punînd viața în primejdie la fiecare pas, cer din partea eroului o putere de stăpînire și o tărie sufletească cu totul deosebite.

Nila, eroina piesei lui A. Salinski, are de înfruntat o situație complexă și atît de grea, incît numai o conștiință călită la cea mai înaltă temperatură eroică o poate birui: în timpul ocupației naziste, comsomolista Nila a primit sarcina de a rămîne în oraș și a duce activitate clandestină sub masca unei translaatoare, prietenă a hitleriștilor. După eliberarea orașului ea este obligată să-și continue misiunea, pentru descoperirea unei rețele de spioni naziști strecurăți în rîndurile armatei sovietice. Nila trebuie să înfrunte oprobiul oamenilor cinstiți, ura firească a cetățenilor sovietici față de o presupusă „cățea nemțească” și să îndure tot felul de umilințe, riscînd să piardă chiar dragostea omului iubit, din obligația de a-și juca rolul pînă la victoria definitivă asupra spionilor naziști.

Lată o situație cu totul neobișnuită, în care eroul trebuie să îndure nu numai chinurile fizice, ci mai ales chinurile morale, hilit de toți cei pentru care de fapt se sacrifică, pe care îi iubește și care nu vor afla adevărul decît după moartea sa. Ideea măreață a pa-

tratismului, care cere jertfa de sine fără șovăială, străbate piesa lui Salinski, alături de ideea, la fel de prețioasă, a încrederii în om, în demnitatea și noblețea sa. Nila moare apărîndu-și patria, moare ucisă de glonțul spionului nazist. Dar vinovat de moartea ei este și Ciufarov, omul meschin, care n-a știut să vadă în Nila decît un pericol pentru propria sa reputație și a nepotului său.

Rolul Nilei oferă o gamă extrem de bogată de posibilități unei actrițe, iar reușita interpretării sale poate fi o adevărată performanță. Olga Tudorache, tînăra actriță a Teatrului Tineretului, a găsit în Nila posibilitatea unei dezvoltări a multilateralului său talent, exprimînd în proză și în cîntec zbuciumul eroinei, durerea adîncă a acesteia în fața situației îngrozitoare de a fi hilită de cei dragi, voința dirză de a birui autobiruin-du-se, trecînd de la atitudinea provocatoare, sfidătoare la cea de tandrețe și disperare. Nu totdeauna însă actrița a fost îndrumată de regizor (D. D. Neleanu) pe cea mai bună cale. Exagerarea cinismului și a sfidării bunei cuvințe a ajuns uneori pînă la denaturarea sensului personajului, al cărui subtext eroic nu trebuie pierdut nici o clipă, chiar în scenele de dezlănțuire orgiacă. Regia și interpreta ar trebui să reflecteze la această problemă. În rest, spectacolul se desfășoară corect, într-o interpretare nuanțată dată de Marcel Gingulescu (Ciufarov), Eugenia Marian (Zoia Paramanova), Florica Demion (Turzikova), Aurora Eliad și Doina Șerban (cei doi puști Edik și Sașka) N. Motoc (Miki), Gh. Vrinceanu (un tînăr marinar) M. Polizu (locatarul intelectual), Cornel Girbea (nu destul de inflăcărat și de spontan în rolul îndrăgostitului și entuziastului Feodor) etc. Dominat de temperamentul și talentul Olgăi Tudorache, spectacolul este bine primit de public. Tocmai de aceea îmbunătățirea lui se impune.

„Scurtă convorbire“ de Valentina Levidova (la Teatrul C. Nottara)

Teatrul C. Nottara pare să se fi specializat în interpretarea comediei sovietice. Anul trecut „La telefon Taimirul”, anul acesta „Fotoliul 16” și recent „Scurtă convorbire”, par să indice c anumită orientare a teatrului, spre un gen foarte popular prin accesibilitatea sa și optimismul pe care îl transmite. Cea mai recentă premieră a teatrului, pregătită în cinstea aniversării Marii Revoluții Socialiste din Octombrie este comedia lirică „Scurtă convorbire” de Valentina Levidova, o piesă tinerească, optimistă, care se adresează deopotrivă tinerilor și vîrstnicilor. Tinerilor, pentru că în ea este vorba despre alegerea drumului în viață, despre necesitatea unui serios examen de conștiință înaintea acestei alegeri, despre poezia primei iubiri și poezia muncii constructive. Vîrstnicilor, pentru că piesa atrage

Scenă din piesa „In numele Revoluției”

atenția asupra greșelii unor părinți care își cresc copiii în spirit îngust și egoist, fără a le lăsa posibilitatea alegerii libere și conștiente a drumului, fără a le înțelege nevoia de independență, de a-și crea viața lor proprie, demnă și utilă societății.

Piesa Valentinei Levidova vorbește despre aceste probleme serioase pe tonul glumei al comediei, fără a dramatiza, dar și fără a bagateliza lucrurile. Situații specifice comediei — prima întîlnire a Liudmilei cu Gheorghii Nikolaevici, căutarea disperată a acestuia în toate întreprinderile de energetică din Leningrad, șirul de situații hazlii create acasă din pricina minciunii înșelă a fetei, pe care ei o cred studentă, în timp ce ea lucrează în producție, primul contact cu „terenul” — toate acestea dau piesei ritmul sprinten și atmosfera de bună dispoziție caracteristică, în timp ce scenele de familie adaugă o notă gravă, care se armonizează cu nota veselă, îmbogățind partitura.

Dacă rolul Nilei din piesa lui Salinski dă mari posibilități de valorificare a talentului unei actrițe în dramă, rolul Liudmilei constituie o încercare foarte atrăgătoare pentru o actriță în comedie. Și deși Tatiana Lekei s-a manifestat pînă acum mai mult în dramă, ea demonstrează în acest spectacol bogate resurse de comedie și posibilități surprinzătoare de transpunere în rol cu dezinvoltură și sinceritate. Chipul Liudmilei, sprintera școlărită din actul I, cu codițe și șosete, cu fața extrem de mobilă și gesturi necontrolate, incapabilă să stea o clipă locului, cu glas de copil rîzgîiat și priviri neastîmpărate, evoluează sub ochii noștri, se maturizează (fără să îmbătrînească), dobîndind echilibru și seriozitate, profunzime a gândirii și sentimentului, devenind tînăra energică, capabilă să rezolve în mod hotărît problemele ei personale și cele de producție, — din finalul piesei. Rolul Liudmilei este o mare biruință a actriței. Spectacolul a fost pus în scenă cu umor și o bună înțelegere a textului de Mihai Raicu, în decourile reușite, ca intenție, dar mai puțin reușite ca realizare, ale Adrianei Leonescu.

Un spectacol agreabil, care vorbește în glumă despre lucruri serioase, de o extremă actualitate.

Margareta Bărbuță

SAIA SIMU

O plimbare prin expoziția lui Serghei Gherasimov

Vizitatorul care parcurge sălile muzeului Simu, în care se află expuse lucrările de pictură și de grafică ale maestrului Gherasimov, în contact nu numai cu universul artistic individual al unui talentat și interesant pictor; ci are ocazia să refacă, într-o viziune concentrată și rapidă, un întreg aspect al dezvoltării artei sovietice în cursul celor 42 de ani care au trecut de la Marea Revoluție Socialistă.

Serghei Gherasimov este unul din maeștrii generației vîrstnice, a cărui educație artistică s-a desfășurat în anii premegători Revoluției. El a fost elev al lui Valentin Serov și al lui Korovin. De la cel dintîi a moștenit rigoarea expresiei în portretistică și lirismul cald al culorii. Korovin l-a învățat secretul de a da liber curs fanteziei artistice, dar și de a o domina, atunci cînd este nevoie. Cele cîteva opere, datînd din anii 1905—1917, între ele acuarelele „Intîlnirea”, „Portretul surorii artistului”, o „Natură moartă”, îl arată de la început pe Serghei Gherasimov ca pe un artist doritor de a-și traduce ideile și sentimentele în culoare, de a fixa un conținut de viață într-o echilibrată și vie armonie de culori.

Ca și atîția alți artiști, Serghei Gherasimov a găsit, după evenimentele Marii Revoluții, adevărată cale spre o creație vi-guroasă, autentică, mesaj destinat poporului, bucuriilor și educației sale. În primii ani care

au urmat instaurării Puterii Sovietice, el s-a consacrat mai ales portretului. „Orășanca” și „Tăranca bătrînă” (1924), ca și „Soldatul combatant” (1926) sînt chipuri de oameni sovietici care, neînfricați de greutăți, au fost martorii și făuritorii unei societăți noi. Redate cu pătrundere psihologică și o înțelegere profundă a vieții sufletești a modelului, aceste portrete sînt construite clar, solid, simplu, fără a cădea în primejdiiile schematicismului care a afectat stilul portretistic al unor pictori și graficieni în acei ani. Capacitatea de a modela un chip uman, de a-l caracteriza din punct de vedere individual și social, de a face din el expresia, vehicolul unor înalte idealuri etice, a crescut la S. Gherasimov din ce în ce mai mult. Astfel figurile personajelor din compoziția „Jurămintă partizanilor siberieni” (1933), — hotărîrea, dîrzenia, curajul care se desprind din această scenă de un eroism sobru și intens, ca și „Mama partizanului” (1943), fragment dintr-o compoziție de mai mari dimensiuni, dovedesc că pentru S. Gherasimov portretul capătă semnificația unui activ mijloc de transformare a conștiințelor, de mobilizare a energilor.

Un gen față de care artistul își demonstrează din ce în ce mai puternic predilecția este peisajul. Inspirat de frumusețile naturii patriei sale ori de pitorescul priveliștilor altor locuri prin care a călătorit, peisajele

lui Gherasimov transmit un sentiment afirmativ al vieții, un optimism sincer și tonic. „Primăverile” timpurii, între ele mai ales evocatorul „Martie” (1958), vibranta „Seară la Veneția” (1958), acuarela „Ringul-seara” din seria călătorie în Austria, — notație ușoară, fină, toată numai nuanțe; apoi strălucitoarele vederi din Orient sînt atestările unui călător sensibil și atent la solicitările realității, atît de multiple, de bogate în înțelesuri.

O latură deosebit de interesantă a activității lui Gherasimov este ilustrația de carte. Ciclurile de ilustrații la „Cine trăiește bine în Rusia” de Nekrasov și la „Intreprinderile Artamonov” de Maxim Gorki — sînt expresia unei concepții originale despre ilustrația de carte realistă. Reușind să sugereze sau să învie „atmosfera” cărții, a epocii în care se petrece acțiunea ei, Gherasimov intervine în sistemul de imagini al scriitorului cu afirmarea poziției sale de artist contemporan, ajutînd astfel ca în conștiința cititorului să retrăiască o operă a trecutului, cu toate semnificațiile și implicațiile prezentului.

Deși reprezintă numai un fragment din abundenta creație a lui Gherasimov, expoziția deschisă la noi în acest an este încă o ocazie de a cunoaște indeaproape arta poporului sovietic și de a o prețui.

Amelia Pavel

Aritmetica septenalului

Bugetul familiei Savinov

Aritmetica elementară e categorică: $2 \times 2 = 4$. Așa am învățat cu toții în primii ani de școală și fără îndoială că nici autorul rindurilor de față nu se va încumeta să modifice tabla înmulțirii.

Există, însă, împrejurări în care aritmetica obișnuită se dovedește deficitară... Cel puțin așa ne asigură familia Savinov, din colhozul Lenin, regiunea Ivanovo. Constatarea s-a desprins firesc din socotelile pe care și le-au făcut Savinovii nu de mult, acum, către sfârșitul primului an al septenalului.

Dar mai înainte de a cerceta capitolul venituri al bugetului lor să facem cunoștință cu Savinovii. Familia numără 7 membri, Soții Savinov și cinci copii. Fiica mai mare, Margareta, urmează cursurile Institutului agronomic; Ala și Liusea sînt eleve, iar Galea face primii pași în viața la... grădinița de copii; fiul Savinovilor, Anatoli, a terminat 7 clase și este acum electricianul colhozului. După cum se vede, o familie obișnuită de colhoznici, așa cum sînt multe nu numai în regiunea Ivanovo, dar și pe întreg cuprinsul Uniunii Sovietice. Dintre cei 7 membri ai familiei, numai 3 pot să lucreze efectiv. Deci, și din acest punct de vedere lucrurile sînt foarte obișnuite.

Toamna anului 1959, primul an al septenalului, a fost o toamnă de aur și pentru Savinovii. Dovada? Bugetul familiei. La capitolul venituri au fost înscrise, în primul rînd, sumele și produsele obținute din gospodăria colhoznică: 18.570 de ruble în bani și 9.730 de ruble — produse în natură. În plus, sumele provenite din gospodăria individuală și ajutorul de stat pentru copii. Total — 41.000 de ruble.

Chibzuind asupra capitolului venituri, una din concluziile la care au ajuns Savinovii se referă la modul obținerii diferitelor sume de bani. Bugetul arată cu deplină claritate că munca în gospodăria proprie nu este rentabilă. Ea a oferit familiei cîrua un sfert din veniturile ei. Cu aceeași cheltuială de muncă, rezultatele ar fi fost înfinți mai mari în colhoz. De aici la hotărîrea de a renunța la o parte din terenul proprietate privată în folosul colhozului, n-a fost decît un pas.

Spuneam mai sus că bugetul familiei Savinov tinde să infirmie, în anumite condiții, regulile cunoscutule ale tablei de înmulțire. Urmărind în continuare socotelile Savinovilor vom ajunge la această concluzie. Am aflat mai înainte că Margareta urmează cursurile Institutului agronomic. După cum se știe, învățămîntul este gratuit în U.R.S.S., iar fiica Savinovilor primește o bursă lunară, care acoperă toate cheltuielile personale. Anatoli urmează o școală de mecanizatori, avînd la dispoziție, de asemenea gratuit, cele necesare studiului și întinerii. Dacă la cele de mai sus adăugăm asistența medicală gratuită pentru întreaga familie, rezultă că Savinovii înscriu la capitolul venituri un plus de 9.200 de ruble pe an.

Dar nu numai statul sovietic, ci și colhozul alocă o parte din veniturile sale cheltuielilor cu caracter social. Fiica mai mică a Savinovilor este îngrijită gratuit la grădinița colhozului; Margareta a fost trimisă la Expoziția internațională de la Moscova pe socoteala fondului obștesc; colhozul a ajutat familia să obțină o producție sporită în gospodăria individuală. Calculate în bani, toate aceste servicii se ridică la 4.855 de ruble. Din fondurile sociale de stat și colhoznice, Savinovii au primit, în total, aproape 15.000 de ruble. Nu rezultă de aici ceea ce am

putea numi o nouă aritmetică, aritmetica "socialismului"? Înmulțind numărul zilelor — muncă ale familiei Savinov cu suma convenită pentru fiecare din ele ar trebui să rezulte circa 41.000 de ruble. În realitate, Savinovii au dispus, în 1959, de 56.000 de ruble. Aritmetica socialismului a sporit veniturile familiei cu 38 la sută.

De altfel, trebuie să ținem seama că sîntem deabia la începutul septenalului. Pînă în anul 1965, colhozul va prelua totalitatea cheltuielilor pentru serviciile comunale și instituțiile social-culturale. Este prevăzută construirea unei brutării. Aceasta va aduce o economie anuală de 160.000 de ore — timp irrisit înainte vreme pentru fabricarea piinii cu mijloace proprii, de către fiecare gospodărie.

Nu mai puțin semnificative sînt capitolele din buget consacrate cheltuielilor. Mai puțin de 50 la sută din venituri sînt destinate alimentației, indicînd o sensibilă creștere a nivelului de trai. Obiectele de înbrăcămînt sînt obținute din industria mare. Economia naturală, atît de caracteristică structurii vechilor gospodării țărănești, este și ea pe cale de dispariție. 75 la sută din produsele alimentare și vestimentare folosite în familia Savinovilor sînt de proveniență industrială.

Pentru familia Savinov, ca și pentru marea familie a colhoznicilor sovietici, construcția comunismului constituie de pe acum o sursă inepuizabilă de belșug. Dezvoltarea gospodăriei colhoznică asigură deplina înflorire a fiecărei familii din mediul rural. Asta, în vreme ce în Statele Unite, asistăm la un fenomen de continuă dezagregare a economiei agrare, cu toate consecințele ce decurg din acest proces. Pentru această economie, este la fel de caracteristică, de pildă, existența lui James Adams, tot așa cum pentru economia agricolă a Uniunii Sovietice este edificatoare existența familiei Savinov.

Din actele unei instituții guvernamentale din statul Indiana, desprindem următoarele date biografice ale nuntului James Adams: V.rsta 45 de ani. Statul de origine — Arkansas. Culoarea pielii — albă. Și-a părăsit locul de baștină, împreună cu soția și cei 5 copii, în speranța că va găsi de lucru la recoltarea mazărei în statul Illinois. Aci a reușit să muncească o singură zi, și apoi a fost concediat. A trecut apoi prin statul Wisconsin, dar nici aici n-a găsit de lucru. A ajuns în statul Indiana, fiind informat că se caută muncitori la recoltatul roșiilor. Recolta nu era încă coaptă și cu acest prilej, cerînd un ajutor organelor guvernamentale locale, a apărut în tabelele din care am extras datele amintite. Nici anul 1958 n-a fost mai darnic cu James Adams. A cîștigat în total, circa 600 de dolari, sumă cu totul insuficientă pentru întreținerea unei familii cu 5 copii.

James Adams nu este un caz izolat. Situația muncitorilor agricoli și a unui mare număr de fermieri din S.U.A. este tot mai grea. Exodul lor dintr-o regiune în alta, în căutarea de lucru, a devenit un fenomen cronic.

În același timp, pe meridianele construcției comuniste viața țărănimii se îmbunătățește neconținut. În anii septenalului, producția globală agricolă va crește cu 70 la sută, iar veniturile reale ale colhoznicilor cu 40 la sută. E o perspectivă luminoasă și sigură pentru familia Savinovilor, ca și pentru întreaga țărănimie colhoznică.

Nicolae Andrei

Înainte de începutul schimbului. Brigada Klavdiei Grafskaia, de la fabrica textilă din Moscova

COMUNIȘTII

de BORIS POLEVOI

Acum 17 ani, într-o dimineață de toamnă ca asta, posomorită și rece, cu vînt tăios și brumă argintie, în sectorul cel mai greu al frontului de la Stalingrad inamicul a izbutit să cucerească, printr-un atac concentrat, o casă. O singură casă. Dar în condițiile acelea, cînd mișcările de trupe erau marcate pe harta nu cu kilometri, ci cu metri, era o victorie importantă. Casa trebuia recucerită cu orice preț. Dar soldații încercați, căliți, ai inamicului, se agățau de ea cu disperare. Fiecare contraatac era plătit cu pierderi singeroase.

Și atunci comsolistul Grigori Kacealov s-a oferit să smulgă de unul singur ghiuplele acesta. A încălțat niște pîslari, s-a înarmat cu trei grenade antitanc și profitînd de ceața atît de deasă toamna pe acele meleaguri, s-a tîrît pe nesimțite pînă la casa cu pricina. Una după alta au răsunat trei explozii. Ostașii noștri au trecut la atac și după cîteva minute casa a fost recucerită aproape fără pierderi. Iar peste jumătate de oră, la punctul de legătură soldații au adus pe o manta trupul neînsuflețit al tovarășului lor. Un glonte străpunsese buzunarul de la pieptul tunicii și i se infipsea în inimă. În buzunar s-a găsit carnetul de comsolist, ciuruit și el, și o cerere împăturită în patru. Era o cerere de primire în partid. O citez după fotocopia pe care am făcut-o chiar eu cîndva.

„Către organizația de partid a regimentului de pușcași, din partea ostașului roșu Kacealov G. M. Eu, cetățeanul Kacealov Grigori M., rog organizația de partid să mă primească în partid, întrucît pornesc la luptă și vreau să devin comunist. Voi îndeplini toate sarcinile care-mi vor fi încredințate, fără să-mi cruț singele și chiar viața. Vreau să mă bat cu dușmanul pînă la ultima picătură de viață. G. Kacealov”. Și data — 24 noiembrie anul 1942.

Cîte cereri asemănătoare au fost făcute în zilele războiului! Erau scrise în clipele de încordare dinainte de atac, cînd omul care pleacă să înfrunte moartea se gîndește la întreaga-i viață, cînd tot ce e mărunț, meschin, dispore, iar în minte rămîne numai ceea ce e important și nespuse de scump. Așa s-a întîmplat pe toate fronturile în clipele grele. Așa a fost și la partizani. Și în acest fapt se ogîndește — mi se pare — una din cele mai frumoase trăsături ale omului sovietic.

Respectînd, din copilărie, marele partid al bolșevicilor, recunoscînd, în anii tinereții, că a fi comunist înseamnă a înfrunghia cele mai nobile trăsături ale poporului, înseamnă a avea un titlu de mare cinste dar și mare răspundere, în clipa marilor încercări, oamenii își exprimă o vechi și scumpă dorință — de a deveni membri ai partidului leninist. Și atunci se întîmplă ceea ce i-a descumpănit întotdeauna, i-a uimit și i-a miniat teribil pe ideologii burghezi. Istoria mișcărilor politice i-a învățat, prin multe exemple, că partidele burgheze cresc, se întăresc, și își sporesc influența în anii cînd apartenența la ele înseamnă o carieră, avantaje materiale și o viață asigurată. Și dimpotrivă, în anii cînd soarta e vitregă cu ele, partidele slăbesc, ba uneori își dau chiar duhul.

În pofida acestei experiențe seculare, în anii de mari încercări partidul nostru comunist crește și se întărește. În zilele grele oamenii strîng rîndurile în jurul lui, — cu toate că a fi comunist înseamnă în timp de război a lupta în primele rînduri, iar în timp de pace — a munci în sectoarele cele mai grele.

Am citit zilele astea o carte foarte interesantă, cu titlul „Comuniștii”. Nu este o nuvelă sau un roman. E un mănunchi de reportaje documentare despre ostașii Partidului Comunist, despre viața și faptele săvîrșite în lupta cu asupritorii poporului în anii țarismului, în lupta pentru puterea sovietelor, pentru onoarea și nealinierea patriei socialiste, pentru construirea comunismului.

Cartea se deschide cu un reportaj despre unul dintre primii muncitori-bolșevici, Ivan Vasilevici Babușkin. Reportajul a fost scris de V. I. Lenin.

Citești și te minunezi de dragostea, de pătrunderea cu care Lenin scria despre Ivan Vasilevici, despre activitatea modestă și plină de glorie a acestui proletar rus, însuflețit de ideile socialismului, despre ultima lui faptă — încercarea de a duce la Cita un mare transport de armament pentru muncitorii care luptau pe baricade, faptă care a înscris ultima pagină în viața revoluționarului.

Cartea „Comuniștii” a apărut anul trecut. Anul care s-a scurs de la apariția ei s-a îmbogățit cu o nouă pleiadă de eroi-comuniști.

Ani avut iericirea să fiu de față cînd a luat naștere una din primele brigăzi de muncă comunistă la depoul Moscova-Triaș. A fost o zi de neuitat. Și cum putea să fie altfel cînd toți știam că acolo, în acel depou vechi, afumat, fusese organizat, din inițiativa bolșevicilor și primul subotic comunist despre care a scris însuși Lenin. În întîmplările petrecute acolo în acele zile atît de grele pentru țara noastră, cînd șiruri de locomotive rugineau pe drumurile blocate de zăpadă, ochiul lui Lenin a văzut „marea inițiativă”. Și iată că acum, la începutul septenalului, se poate vedea cum din sămînța acestei vechi inițiative a înflorit floarea minunată a unei noi inițiative.

De data asta, lucrurile n-au mai pornit de la uzata locomotivă „Oia”, reparată fără a se precupeți eforturile și data în funcțiune înainte de termen. Și nu era vorba nici de un contract socialist obișnuit, în care muncitorii fruntași se obligau ca printr-o muncă exemplară să-și mărească contribuția la construcția socialistă... Nepoții participanților la primul subotic comunist își luau angajamentul să se pregătească pentru intrarea în comunism nu numai muncind exemplar, ci și învățînd neobosit și neîntrerupt, mergînd împreună la teatru, fiind buni prieteni, comportîndu-se ireproșabil. Cum s-ar mai fi bucurat Vladimir Ilici de această flacără izbucnită din suboticul modest în care el a văzut scintila „marii inițiative”!

Dar aceste trăsături ale viitorului, trăsături comuniste, care pătrund tot mai mult în ziua de azi, s-au manifestat cu o deosebită strălucire în inițiativa tinerei comuniste Valentina Gaganova. Muncitoarea modestă, harnică, cu ochi cenușii, de la bătrîna fabrică textilă din Vișni Volociok, a dovedit încă o dată că puterea sovietică a desființat de mult vechea zicală „Homo homini lupus”, că în țara noastră triumfă principiul „Omul este frațele omului”. Și a dovedit-o nu prin cuvinte, la tribună, nu într-un articol de ziar, ci prin fapte, prin hotărîrea ei cu totul neobișnuită care la început i-a umit și a părut de neînțeles chiar prietenilor ei celor mai apropiați.

— Înțelegeți, tovarășii, că trebuie să ne gîndim la asta — a spus N. S. Hrușciov la Plenara din iunie a Comitetului Central, vorbind despre inițiativa textilei din Vișni Volociok.

Într-adevăr, la ceea ce s-a întîmplat iarna trecută în atelierul vechii fabrici, în cîntecul monoton al fuselor, trebuie să se gîndească nu numai activiștii de partid, nu numai conducătorii de întreprinderi, ci și economiștii, scriitorii, poeții, savanții.

Exemplul bun este o forță uriașă. Ceea ce a urmat poate fi asemuit cu reacția în lanț din fizică. Inițiativa Gaganovei se răspîndește neîncetat, pătrunde tot mai adînc în industrie, în agricultură. Vara asta am vorbit despre Gaganova cu fetele de la fabrica de ceasuri din Penza, care mi-au făcut o plîngere foarte curioasă: cum să nu, i-a convenit, avea alături brigăzi codașe, dar ce să facem noi cînd în fabrica noastră nu există nici o brigadă codașă! Și totuși au găsit o soluție. Brigadierii cei mai buni au preluat brigăzile care se limitau la îndeplinirea lanului. În felul acesta nivelul general al producției a crescut.

(Continuare în pag. 11-a)

Atenție, filmăm!

O zi la studioul de filme din Kiev

Porind de pe Kresciatik, strada principală a Kievului, străbătând bulevardul Lenin, lăsând în urmă somptuoasa gară a Kievului, am poposit în fața unui uriaș parc în mijlocul cărui se află Studioul ucrainean de filme care poartă numele celebrului regizor Alexandr Dovjenko. Din 1928, când a fost înființat, faima studioului a crescut mereu depășind nu numai limitele Ucrainei ci și pe cele ale întinsei țări sovietice; producțiile sale sînt astăzi cunoscute și apreciate în numeroase țări ale lumii. Filmul „O împlinire extraordinară” care a înfățișat întimplarea veridică a unui petrolier sovietic răpit de ciankaișiți a însemnat, de pildă, un astfel de exemplu.

... Pe șoseaua Brest-Litovsk, intrată în istorie în anii celui de-al doilea război mondial, în timpul luptei eroice dusă de ostașii sovietici împotriva hoardelor fasciste, imaginea parcului de la intrarea în studiourile „Dovjenko” îți apare neașteptată; acest parc e o mîndrie a studioului și toți colaboratorii lui își spun cu emoție că aproape fiecare pom a fost adus, sădit și îngrijit cu dragoste de însuși marele regizor. Astăzi parcul nu mai este folosit ca pe vremea lui Dovjenko, pentru filmări, deoarece studioul dispune de multe plătouri și instalații moderne. Grijă statului sovietic pentru dezvoltarea culturii se exprimă aici concret prin amenajarea de mereu ale pavilioanelor. Numai în acest an au fost alocate 38 milioane de ruble pentru construirea a trei pavilioane noi.

Procesul de producție al unui film produs în studiourile Dovjenko — se lucrează concomitent 10 filme — este atât de rațional organizat încît se evită pierderile inutile de timp; din cabina de machiaj intri în cea pentru costumat, din atelierele de tot felul direct pe platoul de filmare.

Pe culoarul care duce de la ateliere spre platoul de filmare am văzut un șir de portrete puțin îngălbenite de vreme; am aflat că sînt ale actorilor, regizorilor, tehnicienilor și muncitorilor studioului care lucrează aici din deceniul al treilea, de la înființarea studioului sau imediat după aceea. E un modest, dar cald, omagiu adus creatorilor de artă și celor care le înlesnesc creația. Printre portretele regizorilor veterani se află și acel al lui C. V. Grabin, unul din primii regizori ai studioului. Grabin ne-a condus prin pavilioane, ne-a explicat cu multă însuflețire întregul proces de producție al filmelor. Am străbătut atelierele de recuzită și restaurantul lucrătorilor studioului, am făcut cunoștință cu unii dintre conducătorii studioului, artiști și regizori. Ne-a impresionat pasiunea cu care fiecare din ei veghează ca toate roțițele complexului mecanism de turnare a unui film să funcționeze cu cea mai desăvîrșită precizie. În atelierul de mobile, de pildă, am văzut aranjate cu grijă pe două etaje, mobilă din toate epocile. Adaptorii de acolo ne-au explicat cum preface și adaptează pentru fiecare amănunt recuzita existentă. Am trecut prin garderoba înșiruită de-a lungul a zeci de metri, cu hainele

rînduite pe epoci, am admirat nu numai costume din veacurile trecute, dar și costumele imaginare pentru viitorii cosmonauți, folosite în filmul recent terminat „Cerul cheamă”, film de o factură nouă, a cărui acțiune fantastică se petrece nu numai pe planeta noastră... Te impresionează multitudinea scenelor care pot fi turnate simultan pe uriașul platou al pavilionului mare, care are 100 de metri lungime și 40 de metri lățime. Am admirat bazinul în care sînt truate luptele navale, „munții” de carton unde sînt filmate catastrofele, sau pur și simplu trecerea unei caravane.

În momentul cînd am intrat în pavilionul principal se turnau scene din viitorul film realizat după romanul scriitorului Stelmah „Prețul singelui”. Cineaștii din Kiev s-au străduit să redea pe ecran toată complexitatea acțiunii. Regizorii filmului ne-au împărtășit cu bucurie pentru viitorii spectatori din România din munca colectivului cu care lucrează. Filmul este interpretat de actori de frunte ai teatrelor din Ucraina printre care artista poporului Rumanciuka de la teatrul din Harkov, artistul Karol de la teatrul „Sciors” din Zaporojie, și Marciar, tinăr student talentat al Institutului de teatru. Filmul urma să fie terminat în februarie 1960, dar înregul colectiv se străduiește ca el să fie prezentat pe ecrane înainte de sfîrșitul acestui an, inclusiv la Decada artei ucrainene care va avea loc la Moscova.

Am reținut cu precădere turnarea acestui film pentru că de curînd a apărut în țara noastră traducerea romanului lui Stelmah și întotdeauna transpunerea pe ecran a unei opere literare sfîrșește o legitimă curiozitate: cum a reușit echipa de producători, actori și tehnicieni să redea conflictul, este respectată acțiunea romanului sau interven anumite simplificări, atmosfera descrisă de autor corespunde cu aceea care se desfășoară înaintea ochilor spectatorului?

În pavilionul principal, pe lângă filmul menționat se lucrează și la alte producții. Aici se pot turna simultan 20 de scene. Singurul inconvenient în acest adevărat turn Babel de filmare este că în clipa cînd se trece la filmarea definitivă a unei scene, celelalte echipe de lucru trebuie să păstreze tăcere, pentru ca pe banda de înregistrare sonoră să nu apară alte zgomote decît cele necesare acțiunii.

Pentru spectatorii romîni este desigur interesant să afle că în momentul de față printre cele 14 filme de lung metraj care se turnează la Kiev, după cum re-a informat Boris Petrovici Ostahovici, șeful de producție al studioului „Dovjenko”, se lucrează la seria a III-a a „Fetei din Kiev”. După ce ai străbătut străzile Kievului și printre monumentele de artă, printre statuile și clădirile care marchează diverse evenimente și epoci, ți-ai oprit privirea asupra clădirii cenușii cu pereții ciuruiți de gloanțe a Arsenalului, unde înaintașii „Fetei din Kiev” au pornit acum patru decenii luptă pentru instaurarea puterii sovietice în Ucraina, este emoționant să afli că în studiourile „Dovjenko”

se lucrează la continuarea filmului, a cărei acțiune se desfășoară în zilele noastre.

Varietatea filmelor produse în acest an de studioul „Dovjenko” este semnificativă pentru dezvoltarea cinematografului în republicile unionale. Pe lângă filmele menționate, se produc filme pentru tineret, ca de pildă „E bine să trăiești” sau filmul concert pentru ecran lat „Din adîncul Carpaților” pentru care operatorii au turnat exteriorul chiar în creierul munților, sau filmele „O istorie contemporană” și „S-a întimplat primăvara”.

B. P. Ostahovici ne-a povestit despre munca regizorilor și actorilor, tehnicienilor și muncitorilor din ateliere, ne-a relatat grija cu care sînt crescute tinerele cadre actoricești, ne-a vorbit despre faptul că în filmele turnate aici alături de acești tineri apar actori consacrați ca Boris Andreev, Pavel Kodocinikov, Drujnikov. La acest studio a început să lucreze marele actor Serghei Bondarciuk care, fiind încă student, a interpretat rolul principal din filmul „Taras Șevcenko”, iar acum a revenit pentru a turna o nouă versiune a lui „Taras Bulba”.

„În anii septenlului, ne-a spus în continuare șeful producției, înfățișarea studiourilor noastre se va schimba în întregime, vor fi introduse noi aparate ultramoderne de sincronizare, de înregistrare a vocilor pe bandă optică. La sfîrșitul septenlului studioul va produce 25 de filme pe an. Chiar în anul viitor, dacă ne veți vizita studioul nu-l veți mai recunoaște.”

Ne-am despărțit de minunații lucrători de la studioul ucrainean de filme „Dovjenko” cu sentimentul că am cunoscut o mare instituție de cultură, care produce adevărate opere de artă cinematografică.

Z. Florea
I. Manea

7
„Tain
skou”
acum
ecran
există

în ajunul plecării
nărul șofer Feodo,
duce să o caute
pe care o iubeste.
Camionul gonesc
arimate.

— Unde mă du
Tonea.

Fără să-i răspun
prește mașina în
diri frumoase, cu
numentală, solemn
coboară încei o p
e îmbrăcată într-
vanoroasă, buiatu
costum negru Ni
spectatoru n-au a
citească ce scrie
tonul clădirii, dar
seama îndută:

— E oficiul stă
Intr-adevăr, așa
Intrebat de un
ciu a ales, regizo
răspuns:

— N-am găsit
ne placă într-ade
resoundă cu nevoi
De aceea am ales
este așa cum am
fie oficiile stăru
ar dori toți oame
arate instituția în
virșește actul atit
al căsătoriei.

Prin răspunsul c
rul S. Kolosov a
blemă la ordinea
nea Sovietică.

În ziare, în ad
cuții prietenești și
prilejuri, oameni
culă acum cu apr
o temă de prin
problema modit
ciază căsătorie
blema ofiților de

N-am vrea să-i
titori cu implica
e deajuns să am
mai de ceea ce a
ceasta privință ma
și Petrov. Ceea ce
blema este de fapt
că nu i-a lăsat n
pe scriitorii.

Intr-un toilet
ciorul de os”, pul
1934. Ili și Petrov
morul lor obisnuit
un oficiu de stare
nu vrea curat, nu
Si nici n-am pute
prea vesel, de ven
toria și nașterea și

Întîlnire între două lumi

În imensitatea de azur a cerului, cu podoaba aripilor larg desfăcută, o barză planează majestuos, la fel ca străbunele de acum o sută sau, poate, o mie de ani. Lucrul e dovedit, între altele, și de mîiastra zugrăveală a primelor steme ale Buharei: o pasăre albă, pierdută în seninul albastru al văzduhului. Așa i-o fi apărut Buhara și lui Marco Polo, în urmă cu șapte sute de ani. Uimit de frumusețile ce i se dezvăluiau ochilor, temerarul călător venețian a rostit cuvintele pe care astăzi le reproduce orice enciclopedie care se respectă: „Orașul minunilor!” Și tot așa ne-a apărut și nouă Buhara, într-o dimineață senină a anului 1959: ca un oraș al minunilor.

Despre frămîntatul trecut al Buharei, copiii noștri află mai întîi din manualele de istorie. Cîți dintre ei n-au urmărit cu răsuflarea tăiată paginile despre crîncenele lupte în cursul cărora vechii ruși au cucerit pas cu pas această străveche țară plină de fabuloase bogății, supusă mai întîi regilor perși, apoi lui Alexandru cel Mare, arabilor, imperiului Kara-Kitai, hoardelor lui Gingis Han... Epocile și au urmat apoi zburcîmăta curgere de-a lungul albiei istoriei, iar uitarea l-a învăluit în ceața ei și pe cel din urmă și, poate cel mai crunt dintre cuceritorii țării, vestitul Timur. Poporul a încăput pe miinile altor stăpînituri, nu mai puțin lacomi și cruzi — guvernatorii hanatului Buhara: Șeibanizii, Aștarhanizii și Monghizii.

Istoria se arată însă a fi pîrtăitoare: ea a păstrat pentru aducerea aminte a celor ce aveau să vină numele dinastiilor regilor, ale palatelor, mauseleelor și minaretelor înălțate spre cîstirea acestor stăpînituri. Dar despre celelalte dinastii, dinastiile anonimilor dar neasemuitor meșteri care au ridicat aceste splendide dantelării în piatră, ale cărturarilor care au făcut să răsună, infiorate, bolțile palatelor cu înțelepciunea lor, sau ale străluciților artiști care au făcut să se descrețească chiar și frunțile tiranilor și care, cu toții dimpreună, și-au oferit cu dărnice price-

perea și experiența urmașilor, istoria nu pomeniște nici un cuvînt.

În ultimele două sau trei secole de istorie modernă, Buhara a construit însă din ce în ce mai puțin: breasla decadentă a negustorilor se arată mulțumită și cu trecuta glorie a străvechii cetăți. În bazarul din Buhara se trăgea virtos din narghilea, cămilele umpleau piața cu larma cristalină a clopoștelor, oamenii țirguiau zgomotos, în toate limbile globului, ba chiar, după cite își amintesc și astăzi bătrîni, își puteai procura orice marfă, de la indulgențe și pînă la șaglikul din carne de ciine, vestit pentru priceperea cu care era preparat în întreg orientul. În mijlocul acestui tîmbălău, ultimul emir al Buharei și-a pîrșisit tronul pentru a fugi cu comorile vistieriei, lăsînd țara pradă bandelor dezlănțuite ale basamaților. În splendi-da lui reședință de vară, dăltuită parcă în fildeș, cu pereții și plafonele împodobite cu migăloase sculpturi și măiestre zugrăveli executate de vestiți meșteri din India, China și Japonia, a luat ființă, în 1920, prima casă de odihnă a oamenilor muncii din Asia Centrală. Fericiții, căci fericiți sînt cei ce-și petrec concediul aici, nu se mai satură admirînd frumusețile palatului. În parcul ca din basme, pînă nu mai ciugulesc stafidele, hrana preferată, din căușul palmei sinistrului tiran, ci din mina vreunui colhoznic, contabil sau mecanic de locomotivă, aflat aici, la odihnă.

În Buhara am intrat dis-de dimineață, cînd geana răsăritului mai clipea somnoroasă la porțile orizontului. Orașul zăcea cufundat în somnul dulce al zorilor; pe cupolele moscheilor, berzele, țepene în nemișcarea lor, păreau că fac de strajă. Nici un zgomot, măcar o adiere de vînt care să turbure tăcerea multimilenarei așezări.

Prima ființă pe care am întîlnit-o în dimineața aceea a fost Ismat Șamsudinov, profesor la Institutul pedagogic.

Pe străvechi

— Ei, cum vă place? treacă vorba.

Intr-adevăr ne plăcea proțăpîit în mijlocul druz dimineață, cu o valiză și mai puțin plăcut, așa să întorc conversația pe practic:

— Ați putea să ne-n hotel?

— Cum de nu! Priviți tele piațetei, la medres

Ca și viața oamenilor a orașelor nu-i totdeauna începe mereu într-alt fel mă. La timpuri felurite. a reintinerit în această fost Tașkentul, capitala Turkestanului, oraș cu muncitorești. „Vechiul este însă astăzi decît zeu în centrul acestei regiuni industrial-culturale, a cărei evoluție ritm impetuos. Turistul ma Europei de-a dreptu reacție cu o sută de l cu îndreptățită curiozitate și întortochiate măr de argilă, în care antiq de Măgăruși de abia și Și Samarkand se schir ochii: multimilenarele șului au fost restaurate haina nouă a mozaicu

Buhara, inconjurată de sipurilor Karakumulului însă mai mult ca celele odinioară, prepararea kul, fabricarea mătăsii încă multă vreme să fi dustrie, gloria orașului, rămas mut de admirații setii blănurilor de Buh de nu mai puțin fain tichiile uzbece, meșteș fir de aur. Dar mătase Karakul nu sînt decît multiplicare de gustul

Viata în doi începe în „Palatul fericirii”

Inregistrate în aceeași încăpere. Cind tinărul doctor și doctorița lui intrară zimbitori în clădirea oficiului stărilor civile, au fost întâmpinați de un afiș amenințător: „SARUTUL RASPINDEȘTE MICROBII”.

Evident, de atunci s-au schimbat multe. Totuși oamenii sovietici nu sînt pe deplin mulțumiți de felul în care se oficiază actul căsătoriei și au reluat problema aceasta. Toți fără excepție cer ca momentul acesta să mărească din viață să nu se reducă la o simplă operație de înregistrare, care să treacă aproape neobservată, ci să se desfășoare într-un cadru cât mai solemn și mai festiv, care să marcheze cu adevărat începutul unei noi etape. În această ordine de idei

este interesant să amintim și de discuția inițiată recent în paginile ziarului „Izvestia”, a cărei idee de bază este crearea unor tradiții și obiceiuri sovietice care să sublinieze evenimintele importante din viața nașterii, majoratului, căsătoriei etc.

Cerințele acestea capătă un înțeles deosebit acum cînd în Uniunea Sovietică se pune un accent puternic pe educația etică și estetică a tineretului.

De aceea inaugurarea Palatului pentru oficierea căsătoriilor, care a avut loc recent la Leningrad, a fost salutată ca un eveniment de seamă.

Palatul se înalță pe cheiul Flotei Roșii. Pe cheiul acesta au răsănit în octombrie 1917, pașii grei ai marinarilor flotei Mării Baltice, porniți la asaltul Palatului de iarnă, și în amintire

rele acelor zile glorioase leningradului i-au spus cheiul Flotei Roșii

Chieul Flotei Roșii, ca și celelalte cheuri din Leningrad, cu, probabil, toate cheurile din lume, este un loc favorit de întâlnire al îndrăgostiților. Sub cerul plumburiu al nordului, în vecinătatea matorului mut și majestuos — Neva — încinsă cu neasemuit de frumosul cordoan din granit roșu, ei își spun mereu tinerete, mereu proaspetele cuvinte de dragoste.

Dar de cînd s-a inaugurat aici această instituție originală, deo-camdată unică în lume, care a fost numită îndată cu o justificată intenție simbolică Palatul fericirii, cheiul Flotei Roșii a fost oficializat ca un loc al îndrăgostiților.

Cine nu știe cît e de frumos Leningradul! În acest oraș, aproape fiecare clădire este un monument arhitectonic. S-ar putea crede că de un sfert de mileniu de cînd există, oamenii care l-au locuit și-l locuiesc s-au înțeles tacit să nu-i strice armonia singulară în peisajul urbanistic mondial, să adauge mereu fațete nestemate și șlefuite cu atîta artă și mișcă.

Așa s-a născut Palatul Amiralității și Ermitajul, Petrodvorețul și cheurile Nevei, metrourile și noile blocuri de locuințe ale la marginea orașului (termenul „perișerie” în înțelesul lui obișnuit, este tot mai nepotrivit pentru orașele erei socialismului, și mai ales pentru Leningrad).

Palatul fericirii nu se abate nici el de la canoanele estetice ale Leningradului. Fostă locuință a unui demnitar țarist, el a căpătat azi un chip nou, o stră-

Camera miresei

lucire nouă, potrivite cu felul nobil pe care îl slujește. O scară monumentală de marmură deschide această lume de basm. De o parte și de alta se află camera în care viitorii soți îndeplinesc primele formalități, două săli de așteptare aranjate cu gust, pentru oaspeți, o cameră a miresei și una a mirelui. Camera miresei are pereții îmbrăcați într-un frumos material albastru, mobile fine, covore. O lustră de cristal revărsă o lumină caldă, plăcută. Camera mirelui este mai austeră, dar foarte elegantă și ea.

Să-i urmărim mai departe pe cei ce vor pași curînd în viață ca soț și soție. O scară de marmură, strălucită de coloane albe, duce la etajul întâi. Aici, în joier sint expuse sculpturi vechi, de mare artă. Tavanul este împodobit cu picturi ale maeștrilor ruși din secolul al XIX-lea. Diferențele transmit muzică de Massenet, Beethoven, Chopin, care sună solemn și grav.

Trecînd de „salonul de aur”,

viitorii soți ajung în sala principală. Aici totul este impunător. Lumina dulce a candelabrelor accentuează severitatea liniilor tavanului, lucrat cu multă artă. O masă de lemn roșu și câteva scaune alcătuiesc mobilierul simplu al acestei încăperi în care, în acordurile grave ale marșului lui Ciaikovski, tinerii completează aceluși de căsătorie și primesc verighetele. După care urmează masa cu șampanie la restaurantul Palatului, alegerea cadourilor în camera suvenirilor...

„Palatul fericirii” este deschis de câteva zile. Dar în sălile lui monumentale și-au găsit fericirea multe perechi de tineri. Muncitori, ingineri, studenți, funcționari din Leningrad, care se bucură de acest dar minunat, primit în cinstea celei de a 42-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

Iulia Scutaru

Primele formalități...

Drum al Buharei

în mereu crescînde, îmbogățite de sutele și miile de talente ieșite din sinul poporului și totuși, nimic altceva decît tradiții. Astăzi însă, un oraș sovietic, fie el chiar și în străfundurile Asiei Centrale, nu se mai poate mulțumi cu consemnarea, cu îmbogățirea trecutelor tradiții. Ora marilor metamorfoze avea să sune și pentru Buhara.

Gazli - Ural

Metamorfozele acestea poartă un nume scurt și prozaic: gaze. Nu departe de Buhara, în apropierea unui sat, al cărui nume începe cu un cuvînt cu totul și cu totul modern, și sfîrșește cu o terminație caracteristică limbii uzbecă — Gazli — au fost descoperite și apoi valorificate bogate zăcăminte de gaze naturale. Lucrările ce se desfășoară aici sînt, pur și simplu, uriașe. Imaginați-vă o conductă de 1.800 km și o altă de 2.500 km străbătînd stepa și nisipurile, în jurul Mării Aral, traversînd zeci de rîulețe și sălbaticile stînci ale Uralului meridional, de la Buhara la Celiabinsk și de-aici la Sverdlovsk. Despre gazele naturale de curînd descoperite se vorbește în tot locul: la colțul străzilor, la bazar, în autobuse, în cehanale. Buhara s-a bucurat prima de binefacerea gazelor. Dar esențial nu este faptul că gazele vor fi introduse încă în cursul acestui an în orașele Samarkand, Kokand, Fergana și Tașkent, iar mai tirziu, în cursul septenaliului, în alte 31 de așezări uzbecă. Esențialul este că gazele țîșnite din subsolul Buharei vor străbate peste 2.000 de kilometri pentru a poposi, în fine, în Ural, acest gigantic „cozan” al țării sovietice.

Buhara numără azi aproape 600 de ingineri și tehnicieni. Miine însă va avea nevoie de cinci, sau chiar de zece ori mai mulți. În prezent, în oraș funcționează 14 școli cu 420 profesori. Anul viitor numărul lor va trebui însă dublat și chiar triplat.

Cînd înflorește pustiul

Despre gazele naturale, despre trecutul, prezentul și viitorul Buharei, Ismat Șamsudinov ne-ar fi putut întreține și-o zi întreagă. Ne-am hotărît însă să vizităm micul dar străvechiul orașel Ghijduvan, așa că discuția s-a schimbat. Și iată ce ne-a povestit eruditul nostru ghid pe drumul spre Ghijduvan:

Vă împușcați, poate, că locurile pe care le străbatem nu-s decît un imens cimitir, un deșert? — zise el rotîndu-și mina deasupra pustiului ars de soare, pe întinderea căruia străluceau, ajdama unor oseminte, lichenii albi de sare cu care era îmbibat pămîntul. Nici decum! Deșertul acesta e poate locul cel mai potrivit pentru creșterea oilor Karakul. Căci, trebuie să știți, o stepă bogată în pășuni e tot atît de improprie dezvoltării acestor oi ca și nisipul gol, goluș! Oaia grasă nu dă blana cea mai bună, cea mai frumoasă! Fabrica din Buhara prepară anual aproape 1.500.000 astfel de piei. Acest număr este însă mult prea mic față de cerere. Ne-ar trebui milioane și milioane de piei de Karakul. Dar unde să creștem toate aceste oi? Să fertilizăm întreg Karakumul? Cum să faci însă să înflorească deșertul? De altfel, acest-l visul nostru de veacuri... Cîte cîntece și cîte legende n-au fost compuse pe această temă! Să nu mă-nțelegeți însă cumva greșit. Nu ne trebuie grădini ci, pur și simplu pășuni. Și totuși, ce greu sînt de obținut! Soirile lui Micirîn au putut fi aclimatizate la cercul polar, în plină tundră, dar nisipul s-a dovedit mai neprimitor chiar decît gheata. Și totuși, pînă la urmă, tot a trebuit să cedeze... La Institutul din Samarkand, pentru crearea de condiții optime de dezvoltare rasei Karakul lucrează și cercetătoarea Galina Sergheeva. Ea semăna în fiecare primăvară nisipurile cu sute de specii și varietăți de plante, pînă cînd,

într-o zi a găsit ce-i trebuia: acum opt ani, saxaulul a prins rădăcini pentru prima oară în nisipurile Karakumului. Treizeci de șiruri din această plantă, a cîte șapte kilometri fiecare, iată rezultatul primei bătălii pe care omul o duce împotriva deșertului.

Cîteva cuvinte despre pilaf

Răsfoind în avionul care mă ducea spre Buhara ziarul vestberlinez „Der Tagesspiegel”, am dat peste articolul unui oarecare Walter Kolarz. Reintors dintr-o călătorie în Uzbekistan, onorabilul Kolarz a început să se lamenteze că, chipurile, această țară și-ar fi pierdut pitorescul exotic. „Faptul acesta te izbește de la sosire — scrie el. Tașkentul și-a pierdut aspectul asiatic, a început să poarte amprenta colonizării europene”.

Să fie oare o simplă eroare datorată ignoranței? Nu, mai degrabă ură premeditată sau, și mai precis, confuzia voită a două noțiuni distincte: înapoierie și originalitate națională. Căci numai astfel poate fi explicată dorința de a perpetua, în numele așa-zisului „farmec asiatic” colibele de lut, ulițele întortoachiute, halatele sliinoase și alte asemenea „frumuseți” ale vechiului Tașkent.

Să revenim însă la Buhara. Orașul se dezvoltă ca și celelalte orașe sovietice? Desigur. Se transformă? Nu incupe nici o îndoială. Și totuși nu seamănă prin nimic cu vechiul oraș rus Saratov, sau, de pildă, cu Kohtla-Järve din Estonia. Fiecare din aceste orașe își păstrează tradițiile, caracteristicile proprii, deși progresează alături și în același ritm cu celelalte așezări ale țării. După cum nici unuia din locuitorii Buharei nu i-ar trece prin minte că ar înceta să fie uzbek pentru că în următorii ani va deveni mai cult, va trăi mai bine, sau pentru că va vorbi la perfecție rusește.

Înainte de a părăsi Buhara, i-am împărtășit și lui Ismat Șamsudinov părerile acestui nepotîit apărător al „originalității” Tașkentului.

— N-aș fi crezut nicînd — a pufnit în ris tatăl lui, pensionar — că veritabilul pilaf de Buhara ar putea fi gătit și la cuptorul cu gaze. Prepararea pilafului a fost dintotdeauna treaba bărbăților, dar sint nevoit să constat că și femeile îl prepară tot așa de bine, la flacăra gazului. Rezultatul e de-a binelea ciudat: pilaful rămîne în cratiță, în timp ce, într-adevăr, „exotismul” dispăre. N-ați vrea să vedeți cum? Cu ocazia asta o să faceți cunoștință și cu stăpîna casei...

Bucătăria Șamsudinovilor, de curînd dotată cu instalație de gaze, se află instalată între „vechea” și „noua” locuință.

În prima parte a casei, împodobită cu tradiționalele covore și împletituri, mușafirii sint poftiți să șadă chiar pe podea. În timp ce bucatele sint servite în mijlocul cercului de comensii, pe o mică înălțime, care simbolizează vechiul santal. În cealaltă parte, partea mai nouă a casei, locuința tinerilor, se află un televizor, un frigider, scaune și o masă rotundă de sufragerie.

Fiecare zi ce trece aduce ceva nou în dar, bătrînei Buhara. Îndreptîndu-mă spre gară am observat că, în timpul scurtului nostru popas în oraș s-a schimbat pînă și itinerariul autobusului. „Un nou traseu. Mai scurt. Și, totodată, mai larg” — mi s-a explicat. Pe drum ne încredinșăm cu excavatoare și buldozere care fac să înainteze tot mai adînc în deșert panglica conductei de gaze...

Nu, hotărît lucru, zborul lent al berzei pe fundalul azuriu al cerului nu se mai potrivește de fel stemelor Buharei...

Vadim Sokolov

INSULELE COSMICE

Unde se află astăzi granița dintre cuceririle științei și literatura fantastică? Nu e atât de simplu să răspunzi la o asemenea întrebare în era zborurilor cosmice. În urmă cu 50 sau 100 de ani, scriitorul își putea proiecta construcțiile imaginaționale într-un viitor oricât de îndepărtat. El nu avea a se teme de soarta visurilor sale și putea fi sigur că ele nu vor deveni adevăruri banale înainte de a fi inflăcărat imaginația citorva generații de cititori. Astăzi, însă, imaginația tulburătoare însoțește adesea activitatea savantului. Ea transpune în calcule exacte și se intrupează în mașini de oțel și sticlă, cu forme precise, supuse gândirii și voinței omenești.

meteoritilor. Dar în același timp nu e mai puțin adevărat că atmosfera terestră blochează cercetarea directă a cosmosului. Cât de ispititoare și terifiantă apare de aceea ideea de a ne ridica la suprafața oceanului aerian, unde atmosfera n-ar împiedica studiarea directă a corpurilor cerești și a spațiului cosmic!

Din stațiunile meteorologice de pe insulele cosmice se va fotografia, în câteva ore, întreaga suprafață a planetei noastre luminată de soare. Aici se vor înregistra repartiția și caracteristicile norilor aflați deasupra Pământului, limitele maselor de aer rece și cald, temperatura, presiunea și densitatea aerului în straturile superioare ale atmosferei. Și

Concentrarea energiei

O minunată dimineață de toamnă. La uzina „Santehnika” din Moscova începuse o nouă și obișnuită zi de muncă. Nici unul dintre inginerii și tehnicienii uzinei nu bănuia că peste câteva ore, acolo, în uzina lor, se va produce un fenomen de o importanță excepțională, un adevărat miracol științific.

Ce s-a întâmplat? Într-una din secțiile uzinei a fost conectat un aparat cu „aptitudini” remarcabile: un dispozitiv cu semiconductori pentru reglarea climei din apartamente. După dorință, un astfel de aparat, alimentat la rețeaua electrică, poate furniza briza răcoroasă a mării sau căldura

I. Cu alte cuvinte, o asemenea mașină ar lucra fără nici un fel de pierderi, transformând întreaga energie absorbită în energie utilă.

Timp de multe decenii se părea că o asemenea mașină ideală, cu randamentul 1, nu poate fi construită, deoarece pierderile sînt inevitabile. Se părea că toată ingeniozitatea tehnică se va cheltui pentru a se ajunge la randamentul 1.

Cu toate acestea, în ultimii ani a apărut o instalație care face excepție de la această lege.

Specialiștii în frigotehnică au reușit să încălzească locuințele în timpul iernii cu apele lacurilor sau ale riurilor înghețate.

O descoperire cu consecințe incalculabile

plăcută a razelor solare din toiuul verii...

Odată terminat, aparatul a fost conectat la rețeaua electrică pentru a furniza căldură. În clipa următoare, tehnicienii uzinei s-au aflat însă în fața unui „miracol”; ei au constatat că aparatul debitează aproape de două ori mai multă energie decît absoarbe de la rețeaua electrică.

De ce a fost socotit acest fenomen drept surprinzător și de o valoare științifică excepțională?

Indiferent dacă e vorba de un motor de ventilator sau de giganticele motoare ale unui transatlantic, ele sînt cu atât mai bune cu cît au randament mai ridicat.

Așadar, randament... Ce trebuie să înțelegem însă, prin această noțiune.

Fără a căuta o definiție savantă, explicația poate fi ușor înțeleasă. Pentru a funcționa, orice mașină trebuie să consume energie. Automobilul transformă energia conținută în benzina în energie mecanică iar frigiderul folosește energia electrică pentru a produce frig. Dar cu cît automobilul consumă mai puțină benzina la sută de kilometri, cu cît televizorul absoarbe mai puțină energie electrică, cu cît locomotiva înghite mai puțin cărbune cu atât randamentul lor este mai bun.

Mașina considerată pînă mai ieri ca ideală era cea cu randamentul de 100 la sută, sau mai pe scurt, cu randamentul

Intr-adevar, chiar dacă temperatura apelor de sub pătura de gheață scade la + 4°C, ele mai conțin o mare cantitate de căldură. Răcind apa de la +4°C la +2°C, se obține o cantitate de căldură care poate contribui la încălzirea locuințelor.

Ulucitor, nu-i așa?

Iată cum se petrec lucrurile în aceste „pompe de căldură”. Un gaz, amoniac de pildă, este întii comprimat. Cu această ocazie el cedează mediului ambiant (apartamentului) o cantitate de căldură. Amoniacul se destinde apoi, presiunea lui scade, absorbind căldura apei de răcire (adică temperatura riului sau a lacului). Prin acest mijloc s-a putut micșora aproximativ de două ori energia electrică cheltuită pentru încălzire. Randamentul unei asemenea instalații se apropie de 1.8!

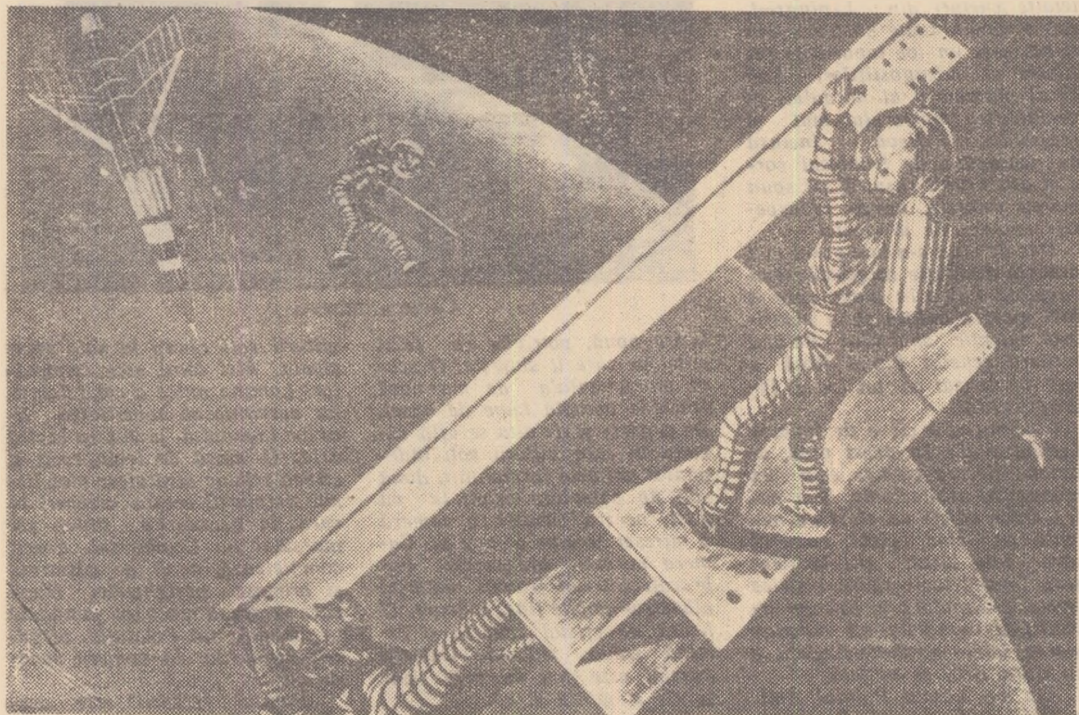
Dar niciodată un asemenea fenomen n-a putut fi observat în lumea electronilor, pe o rețea electrică. Se înțelege acum lesne uluirea specialiștilor de la uzina „Santehnika” care au măsurat un randament de 1.827! Intr-adevăr, apa care circula în aparat a căpătat 10 kilocalorii de căldură, deși energia electrică furniza numai 5,5 kilocalorii conductorilor ce încălzeau apa.

Nu încapă îndoială că în această împrejurare, specialiștii sovietici au constatat fenomenul concentrării energiei, pînă acum necunoscut și neconfirmat în mod experimental. Este extrem de interesant că acest fenomen surprinzător confirmă ipoteza lui Fr. Engels după care căldura emisă în spațiul universal trebuie să aibă posibilitatea de a se concentra din nou.

În clipa de față, savanții sovietici deslușesc taina sursei de căldură suplimentară care a contribuit la obținerea unui randament atât de uriaș. Se pare că degajarea acestei energii termice s-ar datoră electronilor. De altfel, lucrurile se aseamănă foarte mult cu cele descrise la pompa de căldură. Concentrarea energiei se face pe seama mediului ambiant al rețelei electrice, a aerului. După cum apele din riuri sau din lacuri pot contribui la încălzirea caselor, tot așa aerul din jurul conductorilor electrici poate ceda o parte din căldura sa, în anumite împrejurări, pentru creșterea ulucitoare a randamentului.

Perspectivile deschise de noua descoperire sovietică sînt absolut excepționale. Cînd vor stăpîni legile acestui fenomen, oamenii vor dispune de o neobișnuită sursă de energie obținută tocmai prin concentrarea ei. Se poate socoti că aceasta va duce la crearea unei noi ramuri a tehnicii — energetica electronică. Oamenii vor obține o energie de multe ori superioară celei atomice, energie practică nelimitată și absolut inofensivă.

ing. Emil Marcu

Un șantier cosmic. (Anticipație grafică).

Răsfoind filele unei reviste științifice, întâlnești titluri de articole, fotografii și desene pe care ai fi inclinat să le califici drept produse ale literaturii științifico-fantastice. Dar, după cîțiva ani, ele devin capitole definitive în enciclopedia științelor exacte.

INSULELE COSMOSULUI

Cît timp va fi necesar oare pentru ca proiectul construirii insulelor cosmice, cu 20—30.000 de locuitori, să devină realitate? Da! Nu trebuie să vă mirați deloc! Oamenii de știință au în vedere de pe acum posibilitatea construcțiilor cosmice, cu materiale și utilaje fabricate pe Pământ; de pe globul nostru se vor recruta și constructorii acestor insule.

Savantul sovietic profesorul G. Pokrovski, analizează, într-un articol publicat recent, perspectivele construcțiilor cosmice și propune soluții ingenioase pentru realizarea lor. Suportul insulelor cosmice ar putea fi alcătuit din țevi sau din construcții peliculare întinse pe carcase de țevi metalice. „Scafașdrji vidului” vor monta insula piesă cu piesă, după ce numeroase rachete vor transporta pe orbită elementele necesare construcției. Va fi un șantier ideal. Nici o piesă, oricît de voluminoasă, nu va avea greutate. Un singur om va minui și va monta cele mai uriașe grinzi de oțel, fără nici un efort fizic. S-au propus și soluții pentru înlăturarea stării de imponderabilitate, pe care oamenii o suportă greu timp îndelungat. Insula se va roti permanent în jurul axei sale, forța de gravitație fiind înlocuită astfel cu forța centrifugă.

Așezarea omenească în cosmos va fi înzestrată cu tot ce este necesar existenței și activității normale. În serele de pe insulă vor crește plante uriașe: mere cit pepenii și struguri cu boabele cît merele. Se va verifica, în acest mod, ipoteza lui K. E. Tjolkovski, după care lipsa de gravitație va avea urmări neașteptate asupra proceselor biologice.

IMPOSIBILUL DEVINE POSIBIL

Oamenii vor construi insulele cosmice cu scopuri practice, a căror însemnătate poate fi cu greu prevăzută pînă la capăt.

Cosmosul este locul de baștină al temperaturilor apropiate de zero absolut și al temperaturilor de mii și milioane de grade; aici întîlnim limitele superioare ale rarefierii gazelor, densitatea extremă a materiei, vitezele și frecvențele de unde ultrainalte. Cosmosul însuși este un imens laborator. Pătrunzînd în spațiul lui, orizontul cercetărilor devine practic nelimitat.

Insulele-laborator — notează fizicianul B. Liapunov — vor facilita realizarea unor experiențe cu neputință de realizat pe Pământ. Este adevărat că atmosfera ce înconjoară planeta noastră constituie o pavăză indispensabilă pentru viața plantelor și animalelor. Ea se înalță ca un zid împotriva frigului din spațiul interplanetar, împotriva radiațiilor periculoase din Univers, împotriva canonadei

poate că în felul acesta, buletinele meteorologice vor căpăta, în sfîrșit, un caracter absolut științific.

A. A. Sternfeld, cunoscutul specialist sovietic în astronautică, consideră că stațiunile cosmice vor putea fi înzestrate cu laboratoare de fizică nucleară, ce vor avea la dispoziție din abundență razele cosmice, atât de necesare activității lor. Observînd procesele ce se petrec în stelele cu o temperatură pînă la 50 milioane de grade, savanții vor contribui mai eficace la progresul energeticii atomice.

Despre avantajele insulelor cosmice și ale laboratoarelor ce vor fi instalate pe suprafața lor se poate vorbi foarte mult. Deocamdată să ne limităm la aceste câteva previziuni. Putem fi incredințați că răbdarea noastră nu va fi pusă la încercare prea multă vreme. Căci proiectele se află în atenția oamenilor de știință...

ing. I. Suceveanu

microscop

Mercur din... fum

La combinatul polimetalic din Leninogorsk a fost dat în exploatare un dispozitiv original pentru producția telurului, un material deosebit de prețios atât pentru industria radio-tehnică cît și pentru multe alte ramuri ale industriei. Materia primă pe care o folosește noul dispozitiv este fumul provenit din corșurile cuptoarelor de plumb. Tot pe această cale se obțin în prezent importante cantități de mercur și seleniu.

Diamantul în slujba producției

Biroul de prospecțiuni geologice din Belebeevsk a început experimentarea unor coroane de carotiere din diamant, cu un diametru de 118 milimetri. Carotiarele prevăzute cu astfel de coroane au dat

rezultate excelente. Ele au străbătut roci pietrificate dintre cele mai dure, dînd un randament cu 25—30 la sută mai mare decît coroanele confecționate din aliaje obișnuite și reducînd în același timp cu 30 la sută costul unui metru forat.

Cu viteza uraganului

Colaboratorii Institutului de energetică al Academiei de Științe a U.R.S.S. au construit o uscătoare pentru cereale de mare randament. Uscătoarea proiectează alternativ asupra cerealelor supuse uscării cînd un jet de aer cald, cu o temperatură variînd între 200—300 de grade, cînd unul de aer rece, ambele jeturi avînd o viteză care depășește viteza uraganului.

Noua mașină sporește considerabil puterea germinativă a grăunțelor și

are un randament de 50 tone cereale uscate pe oră.

Placaj în loc de beton

Se știe că formele metalice sau de beton armat de mare deschidere, folosite în construcția obiectivelor industriale, sînt extrem de grele. Din această cauză fiecare metru cub de perete zidit suportă în medie o greutate de numai 500—600 kilograme, ceea ce duce la necesitatea sporirii volumului pereților și a fundației clădirii.

Iată însă că un colectiv de ingineri de la Institutul de construcție din Leningrad a creat și experimentat o formă neobișnuită. Construită în întregime din țevi de placaj, ea este de zece ori mai ușoară decît formele de beton armat și suportă sarcini la fel de mari, fiind totodată rezistentă la foc și la acțiunea umidității.

O fată răscolește un S. M. T.

POVESTEA NASTIEI KOVȘOVA PE ECRAN

Povestirea de scurtă întindere a Galinei Nikolaeva intitulată „Poveste despre agronomul șef și directorul de S. M. T.”, cheamă prin întregul ei conținut la transpunere cinematografică. Este o pledoarie pentru entuziasm și perseverență, pentru cinstle sufletească. Este povestea Nas-

tiei, inimoasa fată agronom, povestea zecii de Nastii pe care scriitoarea le-a înmănat în drumurile ei, de cele mai multe ori se se și biruitoare în mijlocul hoțdelor bogate, prinse și uneori nesocotite în viltarea luptei ceea ce e înapoiat și searbăd, nesigure sau dibuindu-și drumul, ori plingând, în clipe de înfrîngerii, fără să-și piardă, însă, încreerea în reușită.

Decorul în care se desfășoară acțiunea este mică localitate pierdută în oceanul stepii, tu Juravino, cu halta unde totul pare pictat culori roșietice, de la căsuțele de lut roșcat până la cămila ce privește melancolic de după gardul centrului de aprovizionare agricolă, și de staționează în fiecare amurg, pentru cîte clipe, trenul de Moscova.

În acest decor se înfîlesc și se înfruntă oii cărții, personaje cu trăsături și caractere ne conturate de autoare. Alexei Cealikov, fiul director al S.M.T.-ului, a venit la Juravino după absolvirea unei școli tehnice, hotărît să savîrșească fapte eroice. După scurtă vreme, își dă însă seama că la Juravino nu e voie de eroism. Stepa e rodnică, oamenii își deplinesc angajamentele în fiecare an, fac omologii de carburanți și sînt bine văzuți în treaga regiune. Despre acest adevăr îl convinge curînd inginerul șef, Arkadi Farzanov, un om inteligent și impunător, care te atrage din prima clipă prin tinut și prin logica argumentelor. Pentru Farzanov, singuraticul Juravino înseamnă un loc ideal pentru o viață tihlă. Are nevastă frumoasă, o casă confortabilă, două puști de vînațoare etc. și are înoldeauna iță să termine reparația tracloarelor cu trei e înaintea unităților vecine. Într-un cuvînt, ezența lui Farzanov, autoritară și tonică, principiile lui sînt în măsură să-l convingă nu numai pe director, dar și pe secretarul organizației de partid și pe bătrînul agronom, Ignat natovici, că la ei toate merg așa cum se vine, „mină în mină cu stațiunile din împrejurimi”. Mai era așa dar nevoie de fapte eroice Juravino? Dar într-o zi, în mica halță covară o fată, mult așteptatul agronom șef, care se chiar din capul locului o impresie proastă: „A, își poartă părul împletit în codițe și

legat cu lunde ca școlărițele și ce-i mai neplăcut, nu suportă nici cea mai mică comparație cu frumoasa Lenocika, agronomul din satul vecin. Conflictul Nastiei Kovșova cu cei patru bărbați din conducerea stațiunii izbucnește curînd. Deși foarte tinără, Nastea are o fire hotărîtă, dirză. N-a venit la Juravino ca să înfăptuiască acte de eroism, ci spre a ajuta cu cunoștințele ei la sporierea recoltelor în această regiune secetoasă. Și izbutește, pentru că știe să găsească calea spre înțelegerea oamenilor, pentru că știe să înfrunte neîncrederea și rutina și să privească înainte.

Nastia Kovșova este un personaj foarte luminos al literaturii sovietice. Și e firesc ca cititorii să aștepte cu mult interes încarnarea ei pe ecran, ca și transpunerea cinematografică a întregului conflict, a cărui construcție interesantă, cu o gradăție alertă, se pretează la ecranizare. Filmul a fost realizat în studiourile „Mosfilm” și poartă titlul „În liniștea stepii”. Regizorul Serghei Kazakov a căutat să redea neștirbit sufletul specific al acestei povestiri, cu îndemnul ei tinerești, cu umorul ei, în care plutește o ușoară undă de ironie.

Se înțelege că principala dificultate a constituit-o pentru creatorii filmului aflarea unei actrițe ale cărei trăsături să se apropie cât mai mult de cele ale Nastiei. Ei și-au oprit alegerea asupra unei foarte inezstrate actrițe a teatrului M.H.A.T., Nina Guleeva, care pare că a corespuns tuturor așteptărilor. Directorul Alexei Cealikov este redat de Eduard Izotov, un proaspăt absolvent al Institutului unional de cinematografie, pentru care rolul acesta constituie lucrarea de diplomă. Impunătorul Arkadi Farzanov apare în interpretarea cunoscutului actor Mihail Kuznetov.

Filmul „În liniștea stepii” a fost turnat în satele ținutului Krasnodar.

Te recunoașteți? Cei doi tineri, care par să fi fost surprinși în mijlocul unei discuții neplăcute, sînt actorii Iulia Borisova și Iuri Iakovlev, (protagoniștii filmului „Idiotul”), într-o scenă din piesa „Bucătăreasa” de A. Sojronov, prezentată pe scena teatrului Vahtangov din Moscova

„Soarta unui om” a cucerit publicul parizian

Filmul „Soarta unui om” rulează concomitent la trei dintre cele mai mari cinematografe pariziene — „Rotonda”, „Biarritz” și „Royal”. Cum era de așteptat, noua capodoperă a cinematografiei sovietice se află în atenția opiniei publice franceze. Săliile în care rulează filmul sînt arhipline. Presa pariziană de toate orientările, îi acordă un spațiu care depășește adesea limitele acordate în mod obișnuit cronicilor cinematografice.

„Cînd compari „Soarta unui om” cu filmele fără mesaj, medicore sau chiar degradante, care din păcate sînt cele mai multe, îți dai seama despre ce este și ceea ce ar trebui să fie de fapt cinematografia”. Aceste aprecieri semnificative au fost făcute de criticul Claude Mauriac, de la „Figaro littéraire”. Mauriac socotește „Soarta unui om” drept „una dintre cele mai mari opere ale celei de a șaptea arte”. Cronicarul enumără printre principalele calități ale filmului: umanismul lui, care nu alunecă spre sentimentalism-forma desăvîrșită, faptul că reușește să redă cele mai înalte sentimente omenești fără să lase să se resimțе nici o clipă emfaza.

Alte Claude Mauriac cit și alți critici francezi, remarcă, de asemenea, realismul autentic al filmului. „Despre aceste întimplări nu poți spune că sînt născocite, nici că sînt lucruri care se petrec rareori în viață” — afirmă un alt critic francez, Paul Guillot, în cronica sa, publicată de ziarul „France Soir”. Și continuă: „Iată, bunăoară, la cîteva pași de locuința mea, la intersecția dintre strada Saint Gil și bulevardul Beaumarchais am cunoscut o vînzătoare de ziare. Bărbatul și cei doi copii i-au fost ucși în lagărul de la Auschwitz. Femeia a înfiat doi orfani, doi copii negri, care au ajutat-o să revină la viață. Oricine își poate imagina ce puternică impresie va produce filmul asupra acestei femei, dacă și celor care n-au trecut prin asemenea suferințe, nu le dă nici un moment impresia că faptele povestite sînt de domeniul livrescului”.

Arta filmului și arta plastică

UN FILM DESPRE PICTORUL SURIKOV

Se știe că cinematografia sovietică a produs mai multe filme biografice — foarte reușite — printre care amintim „I. P. Paolov” și „Mussorgski”, realizate de regizorul Grigori Roșal. Filmul lui A. Dovjenko despre I. V. Micurin ș.a. Cînd și-au ales ca subiect al filmului viața marelui pictor rus Vasili Ivanovici Surikov, scenaristul E. Braghinski și regizorul Anatoli Ribakov se puteau deci bizui pe o experiență interesantă în acest domeniu, avînd la îndemînă o sumă de soluții ferice. Cu toate acestea, creatorii filmului au căutat o cale nouă și noi rezolvări. Filmul lor reconstituie viața pictorului Surikov pornind de la tablourile sale. Astfel viața sa nu este înfățișată în succesiunea anilor ci de la un tablou la altul. Spectatorul poate urmări astfel procesul de creație

al pictorului, împrejurările în care au luat naștere capodoperele sale „Dimineața executiei streliților”, „Boieroaica Morozova”, „Frumoasa din Siberia” ș.a.

Personajele care nu au o prea apropiată legătură cu creația pictorului au în film doar apariții lugare. Și totuși fiecare din aceste personaje se conturează distinct, reținînd atenția spectatorului.

Principalele roluri — cel al pictorului Surikov și al soției sale, Lili, sînt interpretate de doi actori tineri care debutează în acest film: Evgheni Lazarev și Larisa Kadocnikova.

Cum e și firesc, într-un film despre un mare maestru al penelului, coloritul ocupă un loc important. Iar coloritul filmului „Vasili Surikov” este foarte apropiat de cel al tablourilor celebrului pictor rus.

Actriță de la... patru ani

Alla Labetkaia a debutat în cinematografie la irsta de... patru ani. De atunci a filmat în nemărate scurt-metraje pentru copii, așa încît cum se poate mîndri cu un palmares impresionant. Nu de mult, Alla a absolvit cursurile școlii-tudio de pe lângă teatrul M.H.A.T. Dar nu și-a rădat însă vechea pasiune pentru cinematografie. În clipa de față lucrează la rolul tinerei Liuba Maikina, din filmul „Foma Gordeev”, pe care regizorul Mark Donskoi îl realizează la „Mosfilm”.

Reflector

Ziarul „Izvestia” își invită cititorii să participe la o arhetă cinematografică cu tema „Ce film v-a plăcut mai mult?” Participanții sînt solicitați să indice: filmul care le-a plăcut cel mai mult (dintre producțiile studiourilor sovietice din anul 1959); cel mai bun scenarist și regizorul care a reușit să transpună cel mai bine ideile autorului; operatorul care a realizat cea mai izbutită imagine; cel mai bun actor și cel mai izbutit rol al acestuia.

Fără îndoială, pentru spectatorii sovietici alegerea nu e tocmai ușoară. Căci dintre cele 100 de filme artistice create în studiourile sovietice în cursul acestui an, cele mai multe s-au bucurat de o bună primire din partea spectatorilor.

După turneul în Republica Populară Chineză, un grup de balerini ai Teatrului Bolșoi din Moscova, prezintă o serie de spectacole la Ulan-Bator, capitala R.P. Mongole.

Iulia Solnțeva, soția regretatului regizor și scenarist sovietic Alexandr Dovjenko, a predat studioului cinematografic din Kiev un scenariu al acestuia inspirat după popularul roman „Taras Bulba” de N. V. Gogol. Consiliul artistic al studioului a hotărît să includă filmul în planul de muncă din acest an. Filmul urmează să fie prezentat în premieră cu ocazia Decadei literaturii și artei ucrainene, care va avea loc peste cîteva luni, la Moscova.

Un festival internațional al filmului s-a desfășurat între 12 și 17 noiembrie la Versailles (Franța) Printre țările participante au fost: U.R.S.S., S.U.A., R.P. Polonă, Marea Britanie, R.F. Germană, Cehoslovacia ș.a. Cinematografia sovietică a fost reprezentată de filmul pentru ecran lat „Fata căpitanului”.

Cuvinte vechi cu sensuri noi

Rostim cuvintele fără să ne gândim la istoria lor. Le folosim cu aceeași dezinvoltură cu care respirăm. Le înregistrăm în conversații ca pe reflexe definitiv constituite, fără efort, și poate de aceea, uneori, fără suficient discernământ.

Cu toate acestea, cuvintele își au biografia lor. Iar dacă vremea șlefuieste neincetată forma cuvintelor, ea își pune amprenta și asupra sensului lor. E adevărat, modificările semantice sînt înfinit mai rare decît cele formale, dar ele există și nu strică să meditam puțin asupra lor. Mai ales, atunci cînd sensurile noi ale unor cuvinte sînt ecouri ale istoriei contemporane.

NOBIL. Cuvîntul evocă, pentru istoric și, într-o mare măsură, pentru lingvist pe un membru al clasei conducătoare din Evul Mediu. El desemnează pe proprietarul unui domeniu feudal. Stăpînul pămîntului exercita funcții judecătorești, încasa beneficiile realizate de pe urma târgurilor și drumurilor, putea să-și vîndă sau să-și cumpere supuși.

Mai apoi, pentru o anumită literatură, facil grațioasă și naiv romantică, noblețea a însemnat un castel cu ziduri grele și interioare de basm unde se consumau dulci și aventuroase istorii de dragoste. De aici porneau expedițiile războinice, generoase, în care se risipeau virtuțile legendare ale bărbatilor neînfricați.

Dar așa arăta oare cu adevărat, profilul moral al cavalerilor ce purtau titluri de noblețe? Evident, nu! Expedițiile războinice aveau drept obiect jaful, iar jaful, la rîndul său, era socotit o virtute morală. Semnele exterioare ale nobleții acopereau incultura, preocupări venale, servilități înjositoare și o exploatare crîncenă.

Cu scurgerea timpului, nobilul a apărut într-o altă lumină. „Noblețea, scria Chamfort este un intermediar între rege și popor, tot așa cum cîinele de vînătoare este un intermediar între vînător și iepure”. Impotriva titlurilor nobiliare și a privilegiilor ce decurgeau din ele, a apărut o întregă literatură, în epoca în care burghezii își cerea drepturile. Cam de pe atunci, termenul a început să fie utilizat cu sensuri noi. Pentru George Sand, noblețea era opera naturii, iar distincția — opera educației: prima era înăscută, cea de a doua se dobîndea. Expresiile „Noblețe de caracter”, „Noblețe artei” etc., dovedesc evoluția continuă a noțiunii.

Ce conținut îmbracă, însă, astăzi termenul? a întregat recent un cititor al ziarului „Izvestia”. Curiozitatea ni se pare foarte îndreptățită, dat fiind că societatea care construiește comunismul nu se poate mulțumi cu vechile sensuri ale cuvîntului, inclusiv cu acelea pe care i le-a conferit orînduirea socială precedentă.

Ziarul a socotit că un răspuns edificator poate veni din masa cititorilor, din partea oamenilor care folosesc noțiunea într-o accepțiune nouă, socialistă. Și, chiar primele scrisori sosite la redacție, au demonstrat valabilitatea soluției. Pentru A. Sulkov, un act nobil este o urmare a unor sentimente de înaltă moralitate, a simțului cetățenesc, a delicateții și tactului în raporturile cu oamenii. Un alt cititor consideră că noblețea nu trebuie identificată neapărat și întotdeauna cu eroismul. Noblețea poate fi întîlnită și în atitudinile obișnuite, în actele cotidiene ale oamenilor. V. Miasnikov așează semnul egalității între noblețe și frumusețea sufletească a omului.

După cum se vede, sensul noțiunii a suferit schimbări radicale de la apariție și pînă în zilele noastre. Noblețea comunismului și a oamenilor ce-l reprezintă se întrușchipează în noi valori sociale și individuale. Și n-avea oare dreptate François Raspail, gînditorul și omul politic de acum un secol, cînd spunea: munca a fost dintotdeauna starea naturală a omului; în curînd, munca va însemna noblețe?

DESTIN. Cuvînt cu rezonanță străveche. Il întîlnim încă în primele manuscrise literare ale popoarelor din văile Tigrului și Eufratului. De acolo a trecut la eleni, devenind unul din motivele centrale ale unei literaturi pe care nu încetăm s-o admirăm. Prin intermediul „fatum”-ului ne-au fost dezvăluite multe dintre preceptele morale caracteristice lumii vechi. Iar, apoi, motivul destinului s-a perpetuat pe diferitele trepte ale civilizației, îmbrăcînd în fiecare etapă alte forme.

Biserica, formă ideologică dominantă de-a lungul multor secole, a prelungit domnia „fatum”-ului, încercînd noțiunea cu sensuri mistice absolute. Anticii își îngăduiau să înfrunte destinul, indiferent de rezultatele confruntării; credincioșii de mai tîrziu nu aveau acest drept. Căci, biserica propovăduiește supunerea absolută și consideră înfruntarea destinului drept o insultă adusă puterii supreme. Datorită influenței exercitate de religie au apărut proverbe care absolutizează destinul: „Ce ți-e scris, în frunte ți-e pus”, „De ce ți-e frică nu scapi” și altele de același fel.

Incompatibilitatea dintre vechea accepție a destinului și existența actuală a oamenilor, aflată sub semnul unor mari cuceriri ale științei constituie tema unui articol apărut în revista sovietică „Smena”. Destinul omului a încetat să mai fie scris, unde, în sfere transcendente. Oamenii sovietici, ca o colectivitate orientată spre țeluri precise, bine cunoscute tuturor, dirijează prin propria lor activitate destinul patriei și influențează hotărîtor cursul a nenumărate evenimente în lumea întreagă. În același timp, soarta individului poartă tot mai mult amprenta voinței lui. Și nu se poate altfel; într-o ambianță socială creată de rațiune, omul își făurește rațional propriul său destin.

Evident, societatea socialistă nu exclude întîmplarea din viața oamenilor. Dar întîmplarea și soarta erau noțiuni opuse în vechea accepțiune a cuvîntului. Absolventul unei facultăți oarecare poate ajunge într-o regiune sau alta a Uniunii Sovietice, iar din această întîmplare pot să decurgă și altele: un anumit profil al activității sale, o dragoste, căsătoria etc. Dar actul însuși al absolvirii facultății nu este o întîmplare. Spre această țintă poate fi dirijată, cu forțe proprii, întreaga activitate a individului în chestiune, încă din copilărie. Alegerea profesiei nu trebuie, de asemenea, să fie rodul întîmplării. Pentru că societatea sovietică asigură fiecărui cetățean și dreptul la studiu și posibilitatea alegerii profesiei.

Putem păstra cuvîntul destin dacă înțelegem prin el întîmplarea. Mai exact, raportul dialectic dintre întîmplare și necesitate. Această schimbare de sens se impune cu prioritate în lumea în care întreaga dezvoltare socială, economică și culturală se desfășoară sub semnul științei și rațiunii.

Cronica

Echipa de fotbal „Dinamo”-Moscova, campioana U.R.S.S. pe anul 1959.

Sport

UN CAMPIONAT SPECTACULOS

Intre sutele de mii de fotbaliști din Uniunea Sovietică, 11 dintre ei mai ales cunosc, în acest an, o glorie meritată. Este vorba de jucătorii echipei Dinamo-Moscova, care cuceresc pentru a noua oară campionatul U.R.S.S. A fost, poate, unul din cele mai grele campionate din istoria fotbalului sovietic. Multă vreme nu se știa cine va fi campion. În etapa a 22-a, s-au întîlnit cei doi mari candidați la titlu: Dinamo și Lokomotiv, două din echipele iubite de publicul moscovit. Ca să devină campioană, Lokomotiv ar fi trebuit să obțină o victorie cu 3-0. Dinamoviștilor le-ar fi fost suficient un meci nul. Bineînțeles, întîlnirea a fost urmărită cu multă pasiune iar principalii artiști ai întrecerii au aruncat în luptă toată arta lor. Cîștig de cauză a avut Dinamo, realizînd un meci egal: 1-1. De fapt, dinamoviștii ar fi trebuit să realizeze o victorie cu 1-0. În acest meci, s-a petrecut unul din cele mai neașteptate fapte. Vreme de 80 minute scorul a fost alb, cum spun fotbaliștii, adică nu s-a marcat, nici un gol. În acest minut, fundașul Kuznețov, de altfel un jucător priceput, dintr-o greșală personală a marcat în propria poartă și Lokomotiv a preluat conducerea cu 1-0. Vă închipuiți consternarea care i-a cuprins pe dinamoviști. Au muncit bine un campionat întreg, 21 meciuri, un total de 1970 minute au luptat să devină campioni și cu zece

minute înainte de a se încheia campionatul, să părăsească terenul învinși? Dacă Lokomotiv mai marchează două goluri (și cite nu se poate întîmpla în zece minute?) înseamnă că pierd și medaliile de aur, premiul de onoare al campionilor...

Niște sportivi încercați nu-și pierd însă curajul. De altfel, cel care s-a recules din teren a fost chiar Kuznețov. El a dat semnalul redresării. În acțiunile lui spunea parcă: „înaintea băieților!; mai avem timp!” Cum nu mai era nimic de pierdut, ci totul de cîștigat, Kuznețov s-a avîntat. Nici nu trecuseră cinci minute cînd perforase propria poartă și tot el a trimis precis o minge lui Fedosov. Rutinatul fedosov și-a dat seama că Fedosov este bine plasat în teren și poate trage la poartă. Așa s-a și întîmplat. Înaintașul dinamovist a șutat excelent și a marcat golul egalizator. La 1-1, dinamoviștii au putut respira ușurați. Medaliile de aur vor străluci pe piept. Și așa s-a întîmplat. Meciul s-a încheiat cu rezultatul 1-1, Dinamo Moscova a devenit campioana Uniunii Sovietice, iar Lokomotiv a ocupat locul doi.

Îată acum și formația obișnuită a echipei Dinamo-Moscova: Iașin, Kesarev, Krijevskij, Kuznețov, A. Sokolov, Tarev, Cislenko, Korșunov, Korolenkov, Fedosov, Șapovalov (Urin, Medvedov).

Cei mai cunoscuți jucători pe arena internațională sînt portarul Iașin, înaintașul Urin, (care a marcat unul din golurile din meciul cu echipa R.P. Romine la Moscova) Fedosov, Korolenkov. Antrenorul echipei este M. Iakuș, un vechi internațional al formației U.R.S.S.

Anul acesta, în campionatul U.R.S.S. au luat parte 12 echipe, care au jucat 22 de meciuri. Pentru o țară cu zece de mii de echipe, cu sute de mii de fotbaliști, este evident că 12 echipe în categoria A nu înseamnă prea mult. Pînă nu de mult, s-a arătat că este foarte greu să fie admisă sporirea numărului formațiilor. Șansa de parcurs pentru echipele care se pregătesc pentru jocuri, în alte orașe, fiind prea mare. Într-adevăr, nu era ușor pentru Zenit-Leningrad să se deplaseze pînă la Tbilisi. Cu toate acestea, într-o formulă cu un număr mărit de echipe urmau să participe și echipe din republicile unionale asiatice, distanțele de parcurs ar fi fost și mai mari. Totuși, campionatul actual a dovedit că distanțele nu mai contează. Odată cînd s-a introdus rapidul avion „Tu-104” pe traseele liniilor aeriene unionale, deplasarea de la Leningrad la Tbilisi nu mai răpește mult timp. Deopotrivă, republicile asiatice s-au apropiat de linia aeriană — de cele europene. Astfel, mulțumită mijloacelor moderne de transport s-a ajuns la concluzia că se poate organiza un campionat unional cu 22 de echipe. E un lucru care a bucurat multe echipe sovietice ce merită să se deplîndă cîntec să joace în categoria A. Și s-a mai bucurat și ultimele clasate („Aripile Sovietelor” și „Șahtior”), care nu mai trebuie să retrogradeze în categoria B... Cine va participa în afara celor 12 echipe din campionatul 1959 nu se știe încă precis, formula nefiînd stabilită. Cînd a fost în București, tov. A. Granadkin, președintele Federației de fotbal din U.R.S.S., ne-a arătat că este probabil ca în viitoarea formulă să intre și echipe selecționate ale republicilor unionale alături de echipe de club. De curînd, presa sovietică, în special „Sovetski sport” a confirmat prezența în viitorul campionat a unor formații selecționate. Așadar, ne vom afla în fața unui campionat de un tip nou, nefiînd în istoria fotbalului mondial, în care lupta pentru titlul de campion se va da între echipe de club cu o veche tradiție ca Dinamo-Moscova, Lokomotiv-Moscova, Torpedo, Zenit-Leningrad și unele echipe selecționate ale republicilor unionale Bielorusia, Armenia, Azerbaidjan, Uzbekistan, Kazahstan etc.

În sfîrșit, încă o noutate pentru fotbalul european: Dinamo-Moscova, campioana U.R.S.S. pe anul 1959, va lua parte, pentru prima oară, la Cupa Campionilor europeni (pe care Real Madrid o deține de patru ani consecutiv). Știința a fost primită cu satisfacție de toți membrii Uniunii europene de fotbal asociație (U.E.F.A.) deoarece prezența fotbaliștilor sovietici va contribui la ridicarea prestigiului acestei competiții.

Artur Vogel

CONTINENTUL

Spre Antarctica

Din Odesa a pornit, în prima sa cursă spre Antarctica, flota de baleniere „Ucraina Sovietică”.

Nava bază a flotilei, vasul „Ucraina Sovietică” este una din cele mai mari uzine plutitoare din lume. Vasul are un deplasament de 45.000 tone, are 218 metri lungime și 28 lățime, și este înzestrat cu laboratoare care permit prelucrarea aproape a tuturor materiilor prime furnizate de balene. În complexe operațiuni de prelucrare un rol de seamă îl joacă electronica și automatizarea.

Puțuri arteziene în deșert

Geologii sovietici au descoperit recent, în regiunile de pustiu Mun-Kuin și Bet-Pak-Dala din sudul Kazahstanului o uriașă mare subterană alimentată de fluviul Ciu și care, practic, constituie o rezervă de apă inepuizabilă.

Descoperirea va permite, în urma forării unor puțuri arteziene pînă la nivelul acestei mări, irigarea a aproape 4 milioane de hectare care vor furniza furaje pentru 2 milioane de oi și pe puțin 20.000 de bovine.

Lemnul, bogăția Kareliei

Exportul lemnului de Karelia, prețuit pentru calitățile sale în întreaga lume, se dezvoltă pe an ce trece. Cantități masive din acest lemn sînt exportate în Bulgaria, Ungaria, Polonia și R.D.G., în Danemarca, Olanda, Anglia și Republica Arabă Unită. Iar recent, Direcția industriei forestiere a sovnașozului din Karelia a primit o comandă de stîlpi telefonici tocmai din Maroc.

U. R. S. S.

Record aviatic mondial de viteză

Primăvara anului 1959. La Institutul sovietic de aviație, un tânăr student, pilotul de încercare Gheorghe Konstantinovi Mosolov își susținea cu succes lucrarea de diplomă. Lucrarea prezenta proiectul unui avion cu reacție modern, capabil să dezvolte o viteză de două ori și jumătate mai mare ca cea a sunetului. Comisia examinatoare a apreciat proiectul ca deosebit de interesant: studentul tratase tema competent, se descurca la perfecție în problemele zborului supersonic.

Pentru Mosolov, practica se arătase și de data asta de un prețios ajutor. În ultimii ani, tânărul pilot efectuase numeroase zboruri cu avioane sovietice de construcție nouă. Cu acest prilej rezolvase practic probleme identice cu cele din proiect, unele din ele poate mai grele, și asta nu în condițiile de siguranță ale cabinetului de lucru, ci în condițiile primejdioase ale marilor viteze supersonice.

Dar, înainte de a vorbi despre ultima și cea mai strălucită performanță a acestui pilot sovietic, sînt necesare unele lămuriri. Este cunoscut faptul că lupta pentru atingerea vitezelor superioare de zbor, așa numitele viteze supersonice, i-a preocupat pe constructorii și piloții sovietici încă din primele zile ale aviației sovietice. Salturi mari, calitative în această direcție au fost însă realizate abia după apariția aparatelor de zbor cu reacție. Datorită aerodinamicii superioare a fuselajelor, puterțicelor, motoare turbo-reactoare s-au obținut, la început, viteze de 1000—1100 km pe oră, apoi viteze egale cu cea a sunetului.

Și iată că pilotul G. K. Mosolov și-a propus temerara sarcină de a depăși recordul mondial de viteză, de 2200 km pe oră, obținut în 1958 de pilotul american W. Irving!

La început au fost calculele strict științifice, zborurile experimentale. Lucrul cel mai important — spunea adeseori îndrăznelul pilot camarazilor săi — este să te deprinzi cu intrarea pe „bază”, să parcurgi reglementar „coridoarele” stabilite.

Intr-adevăr, conform regulamentului Federației Internaționale de aviație, pentru stabilirea unui record de viteză este absolut necesar să parcurgi așa numita „bază etalon”, un sector lung de 15—25 km, cu o deviație de la axa acestuia de maximum 2 km și cu variații de înălțime, pentru a nu ieși din limitele „coridorului”, de cel mult 100 m pe verticală.

A venit și ziua cînd antrenamentele au luat sfîrșit, cînd Mosolov a pornit în ultimul, dar și cel mai greu zbor. Avionul „E-66”, un monoplan cu aripile amplasate în triunghi, a luat repede înălțimea — 13.500 metri. Viteza creștea și ea vertiginos. Nemaipomenitul zbor a durat numai 32 de minute, timp suficient pentru a demonstra înaltele calități de performanță ale aparatului de zbor sovietic. Cu acest prilej a fost atinsă o viteză medie de 2388 km/h, iar la una din intrările pe „bază” uriașa viteză de 2504 km/h, adică de mai bine de două ori viteză sunetului!

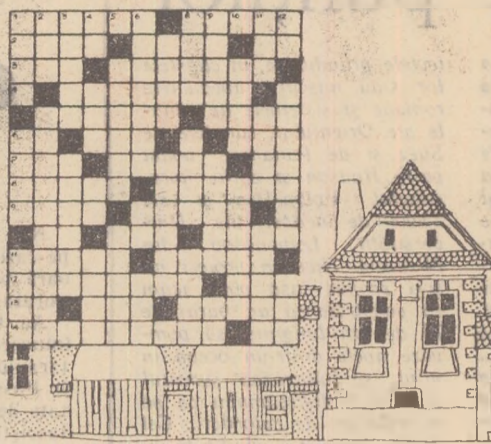
Un asemenea record absolut de viteză n-a fost realizat nicînd, de nici un alt pilot.

A. B.

„C A S E”

ORIZONTAL: 1)

Case pe case — Stau pe casă 2) Arbore — „Casa de păpuși” de H. Ibsen — Intră în casă. 3) Damasc — „Printru... și acasă” de Kondrașova și Tiurin. 4) Mare pictor român, autorul pinzelor „Case la Vitre”. 5) „Casă de...”, pictură de Andreescu (sing.) — Balta... cartier din București. 6) Pronume — Din nou — Fiord norvegian. 7) Gol la mișoc — Intre soldați — Aproape nou. 8) La „Casa în care locuiesc” — Coautor al volumului „Printru străini și acasă”. 9) Casă boierească cu oarecare caracter de apărare — Pe lângă casă. 10) Rađu Zaharescu — Flacon — Contrar, în muzică. 11) Material de construcție pentru casa albinei — Tentat. 12) Camera — Culoare! 13) Rece — Incuie ușa — Urcă la etaj. 14) Necesară casei — În pioniță.

VERTICAL: 1)

„Peisaj cu...”, pictură de Dărăscu — Dormitor — Căldare în lună. 2) Personaj din „Azilul de noapte” de Gorki — Autorul peisajului „Casa Scintei”. 3) Alcătuiesc o măsură în muzică — A scris „Salonul cu momii”, „Casa Nucingen”. 4) În cătun, fără etaj — ... — Sang, oraș în Coreea — Jumătate de casă — În casa unde nu intră ea, intră doctorul. 5) Intre două, siruri de case — Un teren pregătit pentru fundații. 6) „Casa cu două...”, de Calderon de la Barca (sing.) — Ba — Re. 7) Plan școlar — Își vizitează chi-rașii numai mascat. 8) Cuprinde cvartale întregi — Personaj bi-

blic — A tasa. 9) Lumească — Grigorescu pentru „Han la marginea satului” sau Andreescu pentru „Casă” — A zis cineva ceva? 10) Nimic (fem.) — A reface. 11) Fluiere asamblate — Au și ei casa lor — La muntea cocoșului (pl). 12) În vestibul — Salon mai mic — Case și case.

VOR SA CORESPONDEZE

- KOTELNIKOVA A. P. reg. Celiabinsk, Zlatoust, ul. Rumianțevskaia 41: cu un geolog.
- KARPUNINA TAMARA, ținutul Krasnoiarsk, Norilsk, pocita do vstrebovania: cu un tinăr.
- POGODIN GHEORGHI, R.S.S. Letonă, Daugavpils, ul. Kaunas 96—2: cu un filatelist.
- KUZNEȚOVA GALINA, Kostroma, ul. Nikitskaia 22, kv. 2: cu o studentă.
- MARCENKO OLGA, reg. Moscova, Podolski raion, Klimovsk, Moskovskaia ul. 9: cu un elev.
- VEROTKI V. D., Kiev 52, ul. Otradnaia 17, kv. 2: cu un filatelist.
- PRIMAK GALINA, Moskva, V-36, ul. Profsoiuznaia 21/18, korpus 3, kv. 38: cu o studentă la medicină.
- SILKIN BORIS, Vorkuta, ul. Plotinnaia 17, kv. 1: cu un filatelist.
- LIMAR OLGA, Harkov 39, ul. Volodarskovo 125: cu o elevă.
- JITOVA TATIANA, Kaluga, ul. Oktiabrskiaia 14 A, kv. 7: cu o studentă la conservator.

Povestea tractorului „Kapitan”

Printre piesele expuse la Muzeul din orașul Pinsk se află și un tractor obișnuit, un tractor marca „H.T.Z.”.

Dar pentru care motiv i s-a făcut acestui tractor obișnuit cinstea de a figura printre piesele unui muzeu? — se va întreba pe drept cuvînt cititorul acestor rânduri

Expunerea tractorului este de deplin îndreptățită, dacă ținem seama de faptul că nu este vorba de o mașină oarecare, ci de o mașină istorică.

În urmă cu 20 de ani, odată cu realizarea regiunilor vestice ale Bielorusiei la marea patrie socialistă, în orașul David-Gorodok au început să sosească și mașinile agricole necesare noii agriculturi socialiste. Prima mașină, un puternic tractor „H.T.Z.”, a fost repartizată colhozului „Zavetî Lenina”, din satul Remel. A început însă războiul și, pentru ca mașina să nu încapă în mâinile nemților, tractoristul Vasili Emelianovici Kușmar a demontat-o cu ajutorul colhoznicilor și a îngropat-o în pămînt.

După război, cînd colhoznicii din Remel au început refacerea gospodăriei distruse, și-au reamintit și de tractor. Mașina a fost dezgropată și pusă în stare de funcțiune, așa că tractorul nr. 1 al colhozului sau „Kapitan”, cum îl botezaseră colhoznicii, a pornit să brăzdeze din nou ogoarele.

În anul 1956, tractorul care și-l făcuse cu prisosință datorită în producție a fost repartizat școlii medii din satul. Malașev, pentru practica elevilor tractoriști. „Învățați să-l minuiți și să-l întrețineți cu grijă pe „Kapitanul” nostru — le-a spus elevilor brigadierul Mihail Ivanovici Sevcuk, cu prilejul solemnității predării tractorului. — Și, mai ales, nu uitați că este o mașină istorică, un martor de preț al grelelor încercări prin care a trecut poporul nostru”.

De curînd, în primăvara acestui an, istoricul tractor și-a împlinit stagiul de servicii prevăzut în fișa tehnică, așa că a fost transportat la Pinsk unde și-a luat locul printre nenumăratele piese ale muzeului regional.

COMUNIȘTII

(Urmare din pag. 5-a)

Da, la asta trebuie să ne gîndim, să ne gîndim fără încetare. Căci oamenii cei mai buni ai partidului, în care gîndirea comunistă a pătruns temeinic, sînt oricînd gata să-și sacrifice interesele personale în numele cauzei, așa cum a făcut Gaganova.

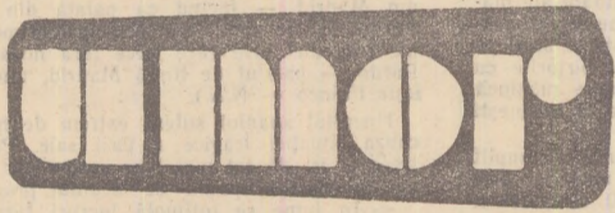
Valentina Ivanovna mi-a povestit cit de mult a uimit-o vestea că urmînd exemplul ei, gloriosul miner Nikolai Mamai, Erou al Muncii Socialiste, și-a părăsit brigada vestită în întreaga Uniune Sovietică și a preluat una codoasă. Textilista își dădea seama ce a sacrificat minerul. Și ca ea, mii de oameni îi urmăreau munca. De aceea s-a bucurat ca de un succes personal cînd a citit în ziare că tovarășul ei de inițiativă a dus brigada codoasă pe drumul larg al realizărilor și obține iar rezultate uimitoare.

Tot așa de mult a bucurat-o pe tinăra femeie vestea sosită din Krasnii Holm, această patrie a inovatorilor în cultura inului. Cînd era copilă încă și locuia cu părinții în sat, textilista a auzit de unul Gagurin. Comunistul I. F. Gagurin e cunoscut de multă vreme în întreaga țară ca meșter neîntrecut în mecanizarea culturii inului. Îndrăgostit de tehnică, cercetător neobosit și bun cunoscător a tot ce este legal de în, Gagurin a încercat și a introdus în practică aproape toate tipurile de mașini experimentale create de industria noastră pentru cultura acestei plante.

Dar auzind de inițiativa compatriotei sale, Ivan Feodorovici s-a gîndit mult, s-a luptat cu el însuși, a cîntărit situația, s-a întrebat dacă îl țîn puterile să se despartă de oamenii cu care s-a înțeles așa de bine dacă îl țîn puterile să părăsească raionul în care orice școlar îl salută respectuos de departe. Căci i-a fost greu acestui om bătrîn să se despartă de toate! Și totuși inima comunistului a învins. Iar Valentina Ivanovna a citit în ziarul regional că Gagurin și-a părăsit brigada și raionul frunțaș în cultura inului, și a plecat în îndepărtatul Toropețki, unde treburile stăteau prost. Și iarăși s-a bucurat tinăra femeie ca de un succes personal cînd a aflat că și acolo Gagurin muncește ca la el acasă, că în jurul agregatului său s-a format un adevărat institut practic unde oamenii își însușesc experiența lui înaintată.

Așa stau lucrurile în toată Patria noastră și departe, dincolo de hotarele ei, în țările care construiesc socialismul. Iar cînd te gîndești la toate acestea, cînd cuprinzi cu ochii minții faptele mărețe, unice uimitoare care s-au petrecut și se petrec pe pămîntul sovietic, ți se umple inima de mîndrie că faci parte din marea lagăr al constructorilor comunismului, că trăiești într-o țară unde omul este frate cu omul.

Boris Polevoi

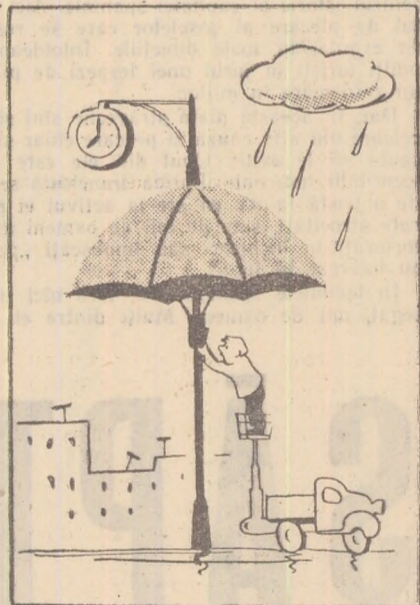
— Ne pare rău, dar n-avem nevoie de iluzionisti...

— Ierlași-mă, n-am auzit ce-ai spus! desene de I. Massin

Cocheta desen de V. Cernikov

Pentru îndrăgostiți desen de M. Ușat

Vremea punților

La prima vedere epoca noastră ar putea părea o vreme în care rezolvarea problemelor cerului a luat-o înaintea problemelor ce sînt de rezolvat pe pămînt: viteza avioanelor a depășit zidul sonic — dar unu tac tot ce pot pentru a menține zidurile între oameni; există toate posibilitățile de a încălzi clima lumii — dar unora le e frică de dezgheț, ei o'rerdă a:mosltera rece, înghetată... Cine ar putea totuși să neghe legătura dintre traectoria pe care o descriu rachetele cosmice și drumul pe care merge astăzi în:reaga omenire? Cine nu-și dă seama că avioanele cu reacție au apropiat; în ultimii ani pe oameni, mai mult decît au făcut-o deceniu întregi? Nu e limpede că astăzi viața poate să topească ghețurile, oricît ar fi de groase, pentru a-și cuceri căldura de care are nevoie? În ciuda aparențelor, trăim o vreme în care marile

De la visuri irealizabile la planuri imediate

probleme pot să fie rezolvate, trăim o vreme a punților.

Desigur, pe lume lucrurile se petrec într-o strînsă legătură și nu poate fi socotit a pură intimplare faptul că după puntea pe care au trasat-o peste prăpastia „războiului rece” oamenii de stat sovietici, se vorbește acum din ce în ce mai mult despre ceea ce apropie America de Rusia. A venit timpul de a se aprecia distanța dintre cele două țări nu privind partea de apus a hărților ci partea de răsărit a acestora. Acolo unde strimtoarea Behring desparte Uniunea Sovietică de Statele Unite, distanța e de abia 75 de km... Există de mult visul de a lega cele două tărîmuri (tărîmurile a două continente!) printr-un baraj uriaș care ar putea da căldură unei părți a globului pămîntesc unde domnește azi gheața veșnică (sau care părea veșnică!) Iar dacă proiectul marelui baraj între continente s-a născut în Uniunea Sovietică, aceasta nu poate fi considerat intimplător: e vremea în care oamenii sovietici și-au propus să topească ghețurile oriunde s-ar afla ele, să arunce marile punți ale apropierii între popoare oriunde aceasta este cu putință...

A existat o vreme cînd oratori și ziariști occidentali împuau lumii capul cu minciuna despre „izolarea” Uniunii Sovietice, despre „arderea punților” între oamenii sovietici și lumea inconjurătoare. Minciuna izvora tocmai din frica pe care o producea puntea pe care Uniunea Sovietică o aruncase spre inimile oamenilor. Au trecut ani și din ce în ce mai mulți sînt astăzi nevoiți să recunoască că tocmai din Uniunea Sovietică pornesc toate punțile cerului și ale pămîntului... Există proiectul punții spre dezarmare care ar topi complet ghețurile războiului rece și ar aduce căldura în casele oamenilor din Statele Unite și Australia, din Mexic și Indonezia, din Franța și Canada. Se adaugă acum proiectul punții care ar lega cele mai puternice state ale lumii și care încălzind regiuni uriașe ar descătușa dramurile de gheață din Marea Behring, ar îngădui aducerea vișinului și a mărului dincolo de cercul polar, n-ar lăsa vînturile reci să ajungă pînă la cultivatorii de orez din Japonia sau la viticultorii din Franța...

Desigur, oamenilor le-ai fost întotdeauna propriu pro-

iectele grandioase, în capetele lor s-au născut apeductele romane și sistemele de canale ale Orientului, canalele de Suez și de Panama, podul peste Hudson și zgîrie norii, canalul Volga-Don și cele 45.000 de încăperi ale Universității Lomonosov din Moscova. Nici un proiect nu și-a propus însă pînă acum să construiască un baraj de 75 de km lungime, să pompeze apele dintr-un ocean în altul, să folosească curentul cald al Golfstreamului ca pe o instalație de calorifer... Cel dintîi care s-a gândit la aceasta a fost un om sovietic: inginerul Piotr Mihailovici Borisov.

Cînd de-a lungul anilor Uniunea Sovietică a propus nu o dată încălzirea atmosferei politice a lumii, ea a fost acuzată că o face din slăbiciune, gîndindu-se doar la propriile ei interese. Astăzi a devenit limpede că oamenii sovietici nu s-au gîndit

și nu se gîndesc numai la copiii Moscovei ci și la cei ai New York-ului, nu numai la muzeele Leningradului, ci și la cele ale Londrei, nu numai la casele noilor orașe din stepă ci și la vechile case ale Parisului...

Proiectele grandioase cer însă nu numai muși largi, avîntate, ci și mijloacele corespunzătoare necesare realizării lor. Și totuși în Uniunea Sovietică (țara a cărei „prăbușire” economică a fost nu o dată prezisă de oratorii și ziariștii occidentali) s-a născut nu numai ideea trimiterii unor rachete în lună ci și energia necesară pentru aceasta, s-a născut nu numai proiectul celui mai grandios baraj din lume ci și mijloacele necesare construirii lui.

Există azi pe lângă Academia de Științe a Uniunii Sovietice un institut care se ocupă cu antrenarea viitorilor astronauți. Poșta aduce cereri de înscriere pentru prima călătorie cosmică, nu numai din toate colțurile Uniunii Sovietice, ci din toate colțurile lumii. Oamenii cred în înălțimile pe care le cucereste Uniunea Sovietică...

Există azi pe biroul încărcat cu cărți al inginerului Borisov proiectul celui mai mare baraj din lume. Poșta a și adus cererea primului voluntar care dorește să lucreze la baraj. Muncitorul A. Ivanușkin scrie: „Vă rog să mă primiți la construcția barajului din strimtoarea Behring... Nu pot rămîne de o parte... Pot lucra ca strungar, mortator, mecanic, torjor. În procesul muncii pot învăța și alte meserii... Vă rog să nu-mi respingeți cererea...” Oamenii cred în realizarea punților ale căror proiecte sînt elaborate în Uniunea Sovietică...

Governatorul peninsulei Alaska a trimis secretarului de Stat al S.U.A., Christian Herter, o scrisoare în care îi propune ca proiectul sovietic să fie supus specialiștilor. Dl. Herter mai are de răspuns unui proiect sovietic — proiectul cu privire la dezarmarea generală și totală. Ambele proiecte tin seama de dorința popoarelor de a vedea încălzindu-se atmosfera lumii, de a arunca punți peste prăpastia războiului rece și a izolării. A venit vremea cînd construirea unor asemenea punți nu mai e un vis irealizabil ci o posibilitate reală a oamenilor...

Radu Țiulescu

Dincolo de fațada capitalei spaniole

— Note de drum —

Nu e de fel ușor să exprimi sentimentele pe care le încerci atunci cînd calci pentru prima oară pămîntul Spaniei: emoție, așteptare înfrigurată, curiozitate, prudență...

Au trecut douăzeci de ani de cînd noaptea întunecoasă a dictaturii franchiste a coborît peste țara lui Cervantes și Goya, a lui Rafael Riego și Passionaria. Dar amintirea luptei eroice purtate de poporul spaniol împotriva clictii de rebeli fasciști e încă vie.

Cel care vizitează pentru prima oară Spania nu se poate smulge, însă, dintr-odată din mrejele impresiilor exterioare. Galeria de tablouri Prado din Madrid, unde sînt concentrate comoriile picturii spaniole din sec. XVII—XIX, grandioasele catedrale din Burgos, Toledo și Sevilla, monumentele unice ale culturii arabe din Andaluzia, impunătorul Escorial și contururile grațioase ale palatelor regale din Aranjuez... Sînt cu adevărat superbe, dar ce departe se află de viața de astăzi a Spaniei.

E deajuns să faci o călătorie prin țară, să privești orașelele provinciale, unde nu numai că nu există apeductele romane ori moschei arabe, dar nici chiar confortul, cel mai elementar, unde cete de copii zdrențăroși atacă literalmente autobusele cu turiști cerșind bani; e deajuns să vezi ogoarele lucrate cu cele mai primitive unelte, ca să te încredințezi cît de greu trăiește Spania adevărată, Spania de dincolo de zidurile muzeelor.

... Madrid. Piața Sibelius, cu fîntina ei centrală din care țîșnesc jeturi multicolore, este parcă fațada sărbătorească a capitalei spaniole. De aici pornesc una din arterele principale ale orașului — strada Alcalá. Este în felul ei City-ul Madridului, cartierul de bănci, care te orbește cu luxul tipător al clădirilor, cu măreția intrărilor de bronz, cu luciul limuzinelor. Aici s-a concentrat aproape toată lumea financiară și de afaceri a capitalei spaniole. „Banco Central”, „Banco de Bilbao”, „Banco Hispano-Americano”... Pumnul de stăpîni atotputernici ai acestor bănci este reazemul din culise al actualului regim. În buzunarele acestor stăpîni intră mai bine de jumătate din venitul național al Spaniei.

De aici și pînă în cartierele muncitorești nu-însă prea departe. Lumea bogătașilor și lumea mizeriei trăiesc în imediată apropiere. Vile elegante și cocioabe, vitrinele strălucitoare ale magazinelor și prăvăliile cu haine vechi, restaurantele de lux unde un prinz costă salariul pe o săptămînă al unui muncitor și birturile cu miros înecăcios de ulei rînced, unde mîncă muncitorii... Sînt contraste pe care le înțînști la tot pasul.

Viața omului muncitor din Spania e cumplit de grea. Salariul zilnic al unui muncitor este extrem de mic — între 30 și 70 de pesetas. Dar chiar conform unor date oficiale, pentru minimul de trai zilnic al unei familii mijlocii e nevoie de 125 de pesetas. Cu acest salariu nu te poți bucura însă de o hrană cît de cît omească sau de o locuință acceptabilă.

Prețurile produselor de primă necesitate cresc mereu. Însăși statistica oficială arată că un spaniol simplu trăiește astăzi de două ori mai prost decît în 1936, înainte de rebeliunea fascistă. Nivelul de trai din Spania este aproape cel mai scăzut din Europa. Numai Portugalia și Turcia rămîn în urma Spaniei.

— Sărăcia a devenit pentru noi aproape o tradiție — mi-a spus într-o convorbire amicală un funcționar superior. — Gîndiți-vă numai că o țară care se număra cîndva printre marile puteri ale lumii este socotită acum un stat înapoiat, slab dezvoltat. Mizeria, analfabetismul, lipsa de muncitori calificați, o agricultură ca în evul mediu... E greu de imaginat ceva mai rău.

Strada Alcalá dă în piața Puerta del Sol, unul din cele mai celebre locuri din Madrid, centrul istoric al capitalei spaniole. Aici e punctul de plecare al șoselelor care se respiră ca un avantaj în toate direcțiile. Intotdeauna sînt mulți turiști în jurul unei lespezi de piatră, cu un zero mare în mijloc.

Dar, în această piață străveche sînt și lucruri celebre din altă cauză și pe care chiar și turiștii caută să le evite. Unul din ele este Direcția securității naționale. Poliția franchistă se bucură de o tristă faimă, ea are la activul ei nenumerate atrocități, sute de mii de oameni asasinați, torturați în închisori sau impușcați „pentru că au lucrat cu fugă”.

În temnițele spaniole zac, fără nici un temel legal, mii de oameni. Mulți dintre ei stau de

18-20 de ani fără altă vină, decît aceea că au simpatizat regimul republican. Deținuții sînt lipsiți de cele mai elementare drepturi. Sînt torturați, biciuiți. Cazuri care ar trebui judecate de tribunalele civile sînt transferate tribunalelor militare. Dar „Caudillo” nu ostenește să pâlăvrăgească despre Spania „măreață liberă și unită care prosperă” sub conducerea lui.

Nicieri nu poți auzi în Spania un cuvînt bun despre Franco. Anii de guvernare nu i-au adus decît ura și disprețul poporului spaniol. Deși spaniolii vorbesc aproape fățiș despre sentimentele lor față de „Caudillo”, totuși nici atotputernica poliție politică nu le poate da ușor de urmă. Îngimfarea și orgoliul lui Franco sînt obiect de glume usturătoare. „Caudillo”

a poruncit, de pildă, ca portretul lui să fie bătut pe monedele de bronz însoțit de următorul text: „Francisco Franco, Caudillo al Spaniei prin grația lui Dumnezeu”.

— Istoria ne-a jucat o festă sinistă — mi-a spus într-o zi un student de la universitatea din Madrid — făcînd ca paiața din palatul Pardo să fie unul din principalele personaje ale tragediei prin care trece țara noastră. (El Pardo — palatul de lângă Madrid, unde locuiește Franco — N.A.).

Tineretul spaniol suferă extrem de mult din cauza situației tragice a țării sale. Pe zi ce trece el își dă tot mai bine seama cît de mult s-a îndepărtat Spania de drumul progresului.

— În lume se intimplă lucruri fără precedent — mi-a spus tînărul ghid care a însoțit grupul nostru de turiști în vizita făcută la Escorial, vechea reședință a regilor spanioli. Se lansează rachete cosmice, se construiesc vase atomice, se fac descoperiri științifice. Dar noi domnește mereu aceeași sărăcie, acea grijă pentru o bucată de piine, pentru o slujbă. Ne putem mindri numai cu ceea ce au realizat strămoșii noștri acum cîteva secole.

Această stare de spirit este caracteristică pentru mai toți tinerii spanioli, chiar și pentru cei care fac parte din păturile avute, pentru studenți, intelectuali. Ce să mai spunem despre cei care îndeplinesc orice muncă numai ca să nu moară de foame! Mulți oameni n-au o profesie bine definită, n-au nimic în afară de forța de muncă și de dorința de a munci pentru a se întreține pe ei și familia lor.

Pe șoseaua Madrid-Cordova autobuzul nostru s-a oprit, fără voia șoferului, lângă niște ruine. Și am stat de vorbă cu un muncitor care le curăța, un tînăr ce, zîmbind stingherit, mi-a cerut o țigară.

— Nu sînt cerșetor — mi-a spus, atunci cînd i-am întins un pachet cu țigări — Dar pentru a cumpăra aceste țigări ar trebui să cheltuiesc o treime din salariul meu zilnic, care abia-abia îmi ajunge pentru mîncare.

Și în Spania sînt mulți oameni în această situație. Oamenii care nu pot nici măcar visa să-și găsească un loc de muncă, să se consacre unei activități pe care s-o îndrăgească. Deasupra capului lor planează permanentă grijă pentru o bucată de piine pe care o dobîndesc cu prețul unor grele eforturi.

M. Kruglov

SĂPTĂMÎNA